ҚАДРЛИ ПАХТАКОР ЎРТОҚЛАР!

ҲАР БИР КУН ҒАНИМАТ.

ПЕШАНА ТЕРИ ТЎКИБ ЕТИШТИРИЛГАН ҲОСИЛНИНГ БИР ҚИСМИ ҲАЛИ ДАЛАДА. „ОҚ ОЛТИН" ДУРДОНАМИЗНИНГ БИР ГРАММИНИ ҲАМ НОБУД ҚИЛМАЙ, ЁҒИН-СОЧИНГА ҚОЛДИРМАЙ БАТАМОМ ЙИҒИБ ОЛАЙЛИК.

Ҳамма ерда ташкилотчилик, ташаббускорлик, уюшқоқлик бўлсин.

ТЕРИМ МАШИНАЛАРИ, КЎРАК ТЕРИШ ВА ЧУВИШ МАШИНАЛАРИ ТЎЛА ИШЛАСИН.

БАРЧА КОЛХОЗЧИ ВА СОВХОЗ ИШЧИЛАРИНИ ДАЛАДАГИ ҲОСИЛНИ ЙИҒИБ ОЛИШГА САФАРБАР ЭТАЙЛИК.

ХОТИРЖАМЛИК, БЕҒАМЛИК, БЎШАШУВЧИЛИККА ЙЎЛ ҚЎЙМАЙЛИК.

ҲАР БИР РАЙОН, КОЛХОЗ, СОВХОЗ СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТИНИ СЎЗСИЗ БАЖАРСИН.

РЕСПУБЛИКАНИНГ 4 МИЛЛИОНЛИ ХИРМОНИГА КЎПРОҚ ПАХТА ТОПШИРИШ БИЛАН ҲИССА ҚЎШАЙЛИК.

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 225 (3707). | Чоршанба, 15 ноябрь 1967 йил. | Баҳоси 2 тийин.

БУТУН КУЧ ҲОСИЛНИ ЙИҒИБ ОЛИШГА!

Областимиз пахтакорлари бутун йил бўйи фидокорона меҳнат қилиб пахтадан мўл ҳосил етиштирдилар. Табиий офат, ҳар қандай қийинчиликлар мард пахтакорлар, механизаторлар, қишлоқ хўжалиги ходимлари шижоати, ғайрат ва матонатига бардош беролмади. Ҳамма ишлар — ер ҳайдашдан то ҳосил йиғиб-териб олингунгача бўлган барча жараёнлар ўз вақти-соатида ўтказилди. Пахта йиғим-терими бошланган дастлабки кунларданоқ пойтахт области колхозчилари ва совхоз ишчилари, шонли механизаторлар юбилей йилини муносиб совғалар билан кутиб олиш иштиёқида меҳнат қилдилар.

Тошкент пахтакорларининг, айниқса «зангори кема» капитанларининг йиғим-терим суръатини кундан-кун ошираборib, 3—4 процент ва ундан ҳам ошириб пахта тайёрлаганликлари, айрим районлар машиналар билан кунига 7—8 процентга етказиб пахта терганликлари ва ниҳоят республикада биринчи бўлиб йиллик планни бажарганликлари эл-юртнинг олқишига, ҳурмат ва иззатига сазовор бўлди. Азамат пахтакорларимиз дастлабки мажбуриятни ҳам, юбилей шарафига олинган қўшимча мажбуриятни ҳам шараф билан бажардилар. Шу кунгача давлат омборларига 354 минг тоннадан ортиқ «оқ олтин» топширилди.

Пахта — халқимизнинг бойлиги, ифтихори, қардош халқлар билан дўстлик ва биродарлигимизнинг рамзидир. Пахта — республикамиз экономикасининг асосини ташкил этади. Мамлакатимизда пахтага бўлган талаб тобора ошиб бормоқда. Республикамиз пахта тайёрлаш планини ошиғи билан бажарди. Ҳозир юксак социалистик мажбуриятни адо этиш учун, яъни 4 миллион тонналик улкан хирмон учун қизғин кураш бормоқда. Шундай вазиятда суръатни бўшаштириш, ғанимат кунларни бекорга ўтказиш мутлақо кечириб бўлмайдиган бир ҳолдир. Областимизнинг қайси райони, қайси колхози ёки совхозида бўлманг, ҳали йиғиштириб олинмаган пахталарни кўрасиз. Чаноқларда оппоқ очилиб турган олтин дурдоналар бизга мунтазир бўлиб турибди. Айрим районларда, кўпчилик хўжаликларда план бажарилгандан сўнг хотиржамлик, ишда масъулиятсизлик ҳукм сура бошлади. Бу эса ёмон натижаларга олиб келди.

Янгийўл, Бекобод ва бошқа районларда район партия комитетлари, район ижроия комитетлари колхоз раислари ва совхоз директорларига, партия ва совет активларига юксак талабчанлик кўрсатмадилар. Жойларда ҳосилнинг нобуд бўлаётгани, молларга ем бўлаётгани сингари фактларга қарши ўз вақтида тегишли чоралар кўрмадилар. Янгийўл районида ҳосили териб олинмаган майдонларга кўплаб мол қўйиб юборилган. Бу райондаги колхоз ва совхозларда беғамлик, ҳосил тақдирига нисбатан ўтакетган бепарволик шу даражага бориб етдики, айрим хўжаликларда 10—15 кунлаб бир грамм ҳам пахта топширилмади. Машиналар ишлатилмади. Кўрак териш ва чувиш машиналари тўхтатиб қўйилди. Далаларда моллар пайҳон қилиб ташлаган пахталарни, териб олинмаган ҳосилни кўплаб учратиш мумкин. Район партия комитетининг биринчи секретари Алимов, район ижроия комитетининг раиси Усмонов ўртоқлар, колхоз ва совхоз раҳбарлари бир неча бор қилинган огоҳлантиришлар ва кўрсатмалардан тегишли хулоса чиқариб олмадилар. Улар ишда масъулиятни, партиявий ва давлат интизомини бўшаштириб юбордилар. Янгийўллик ўртоқлар, халқ бойлиги, юрт мулки, бутун йил бўйи пешона тери тўкиб етиштирилган «оқ олтин»имизнинг териб олинмаётганлиги, далада қолиб кетаётганлиги, нобуд бўлиб ётганлиги наҳотки сизларнинг юрагингизни ачитмаса!

Йиғим-терим суръатининг бўшаштириб юборилганлигига ҳеч қандай асос йўқ. Айрим жойларда план бажарилгандан сўнг кунлик пахта тайёрлаш суръати бирданига пасайиб кетди. Илгари кунига 2—3 процентдан пахта тайёрлаган районларда бундай ҳол юз бериши ҳақиқатга тўғри келадими, йўқ! Бекобод райони сўнгги ўн кун ичида фақат бир процент пахта топширди, холос. Ахир бу район план бажармасдан олдин, ҳатто ёғингарчилик бўлган кунларда ҳам салкам 2 процентдан пахта топширган эди-ку. Ёки ҳар бир теримчи шу кунларда ўртача 40—45 килограммдан пахта тераётган экан, районда 0,16—0,25 процент миқдорида пахта тайёрлаётганлигини қандай баҳолаш керак. Бу район деҳқончилик планларини ҳамма вақт областдан кейин бажаради. Район раҳбарлари бунга Бекободнинг шамолини баҳона қиладилар. Йўқ, шундай эмас. Район партия комитети ва район ижроия комитети раҳбарларининг ташкилотчилик, ташаббускорлик қобилиятлари етарли бўлмаганлиги ва мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланмаслик натижасида бундай ҳоллар содир бўлмоқда.

Сўнгги ўн кун ичида Оққўрғон районида пахта териш ва давлатга топширишга мутлақо аҳамият берилмай қўйди. Шунингдек, Бўка, Ўрта Чирчиқ районларида ҳам бу соҳадаги ишлар талабга асло жавоб бермайди.

Область партия комитетининг бўлиб ўтган бюроси пахта ҳосилини йиғиб-териб олишда юз бераётган сусткашлик, бўшашувчилик ва масъулиятсизликни қаттиқ қоралади. Даладаги ҳосилни ҳеч нобуд қилмай қисқа муддатларда йиғиб-териб олиш ва давлатга топшириш, республикамизнинг 4 миллион тонналик улкан хирмонига кўпроқ пахта етказиб бериш билан ҳисса қўшиш юзасидан тегишли тадбирларни белгилади. Район партия комитетлари, район ижроия комитетлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда бошланғич партия ташкилотлари секретарларидан ишда кескин ўзгариш ясашни, бутун куч ва воситаларни далага сафарбар этиб, «оқ олтин»имизнинг бир граммини ҳам нобуд қилмай, ёғин-сочинга қолдирмай йиғиб-териб олишни, ишда масъулиятни кучайтириш, уюшқоқлик ва талабчанликни оширишни, ваъдабозликка чек қўйиб, республика партия Марказий Комитети талабига амалий иш билан, топшираётган пахтамиз билан жавоб беришни талаб этди.

Қадрли пахтакор, механизатор ўртоқлар! Сиз меҳнатда жасорат кўрсатиб, мўл ҳосил етиштирдингиз. Пахта тайёрлаш плани ва социалистик мажбуриятларингизни биринчи бўлиб шараф билан адо этдингиз. Энди яна бир зўр беришингиз керак. Олтин дурдонамиз ерда қолмасин, уни тезроқ териб олайлик. Шу кечаю-кундузда ҳар биримизнинг ўрнимиз далада бўлсин. Ишга ярокли барча колхозчи ва совхоз ишчиси пахта терсин. Терим агрегатлари, кўрак чувиш ва териш машиналари, сушилкалар кечаю-кундуз ишласин.

Ҳар қандай ишга қодир, табиат қийинчиликлари ва офатларини мардонавор енгиб, ҳар бир ишда намуна кўрсатган азамат пахтакорларимиз ўз олдиларида қандай масъулиятли ва ғоят муҳим вазифа турганлигини яхши биладилар. Улар сўнгги граммларни ҳам нобуд қилмай қисқа муддатларда йиғиб-териб олиш учун бутун кучларини сафарбар этадилар. Республикамизнинг юксак социалистик мажбуриятини тезроқ бажариш учун янада ғайрат қиладилар. Бу уларнинг Ватан олдидаги, партия олдидаги юксак ватанпарварлик бурчларидир.

Юбилей йили „ОҚ ОЛТИНИ"

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 14 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Районлар	бир кунда	мавсум бошидан бери	Машина терими: Бир кунда	Машина терими: мавсум бошидан бери
ОҚҚЎРҒОН	0,14	119,43	0,11	135,75
БЎКА	0,24	118,18	0,16	142,07
ЎРТА ЧИРЧИҚ	0,31	114,78	0,19	133,65
ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ	0,50	114,20	0,16	146,51
ЯНГИЙЎЛ	0,16	113,91	—	122,48
ОРЖОНИКИДЗЕ	0,55	107,41	—	93,91
БЕКОБОД	0,35	101,42	0,08	106,50
ОБЛАСТЬ БЎЙИЧА:	0,25	114,24	0,12	130,95

ЁЗУВЧИ Ш. РАШИДОВНИ ҚУТЛАШ

Ўзбекистон Ёзувчилар Союзида ёзувчи Шароф Рашидовнинг эллик ёшга тўлиши муносабати билан уни қутлашга бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилишда сўзга чиққан К. Яшин, Уйғун, С. Бородин, И. Султонов, Ҳамид Ғулом, Иброҳим Раҳим, Назир Сафаров ва бошқалар юбилярни чин юракдан табриклдилар. Улар Ш. Рашидовнинг ўзбек совет адабиётини ривожлантиришга қўшган катта ҳиссаси ҳақида гапирдилар, унга янгидан-янги ижодий муваффақиятлар тиладилар.

Ш. Рашидов йиғилганларга дўстона табрик ва истаклари учун қизғин миннатдорчилик билдирди.

(ЎзТАГ).

Юбилей йили мавсумида областимизнинг юзларча пешқадам механизаторлари «зангори кема»ларни моҳирлик билан бошқариб, хирмон баракасига барака қўшдилар. Шу ватанпарварлар орасида Оққўрғондаги «Ленинобод» колхозининг дала гвардиячилари ҳам бор. Бу хўжаликда механизаторлардан Абдурасул Мирзаев ва Ҳожиакбар Турғунов ўртоқлар кўп пахта теришда бошқаларга намуна кўрсатишди. Суратда: (чапдан) участка бошлиғи К. Турсунбоев механизаторлар А. Мирзаев ва Х. Турғунов ўртоқлар билан галдаги вазифалар тўғрисида суҳбатлашмоқда.

А. Тўраев фотоси.

Якун ва режа

Ўрта Чирчиқ районидаги «Северний маяк» колхозининг раиси Тимофей Андреевич ЭМ ҳикоя қилади

☆ ☆

Деҳқон ҳисобдон бўлиб қолди. У ҳамиша харажатни кўпайтирмаган ҳолда ердан кўпроқ унум эгаси бўлишни, шу унумни йиғиштириб олишга камроқ меҳнат, маблағ сарфлашни ўйлайди, шу йўлда изланади.

Бизнинг колхозимиз яқин-яқинда ҳам ҳосил етиштириш, пахтачиликни механизациялаштириш жиҳатидан бирмунча орқада эди. Кўпинча бизнинг ер шароитларимиз ҳисобга олинмаган ҳолда иш тутилларди. Чунончи, бизнинг пахта майдонларимиз еросги суви яқин турган зона бўлишига қарамай ғўзани суғоришга унча аҳамият берилмасди.

Колхоз правлениеси, партия ташкилоти тажрибали кекса колхозчиларни йиғиб маслаҳатлашди. Улар билан бизнинг фикримиз бир бўлиб чиқди. Еросги сувлари жуда яқин турган майдонларда суғоришни эгатлар бўйлаб эмас, сунъий ёмғир ёғдириш йўли билан ўтказиш мақсадга мувофиқ деб топилди. Бундан уч йил илгари ёмғир ёғдирадиган установкалар сотиб олинди. Биринчи йилда колхоз ҳам, колхозчилар ҳам бунинг фойдасини дарҳол сезди. Ўша йили кичик участкада ўтказилган тажриба қувончли натижа билан якунланди. Сунъий ёмғир ёғдириб суғорилган майдонларда эгат олиб суғорилган майдонларга қараганда уч центнердан ортиқ ҳосил етиштирилди. Биз кузда ҳисоб-китоб қилиб кўрдик. Меҳнат куни, сув харажати анча камайган. Энг муҳими сунъий ёмғир ёғдириб суғорилган ғўзалар мўл ҳосил тугиш билан бирга пахтаси эрта очилди. Бу усулнинг яна бир афзаллиги шунда бўлдики, ғўза қаторларига солинган ўғит оқава сув билан ювиб кетилмади, зах сув юқорига кўтарилмади. Хулоса қилиб айтганда эгат олиб суғорилгандагига қараганда 50 процент маблағ иқтисод қилиб қолинди.

Юқорида айтганимиздек, деҳқон ҳамиша ердан қанақа қилиб мўл ҳосил олиш йўлини ўйлайди. Шунинг учун ҳам колхозчиларимиз келгуси йилдан бошлаб кўпроқ ерда ана шундай усулни қўллашни лозим топдилар. Ҳозирги пайтда 300 гектар ердаги ғўза сунъий ёмғир ёғдириш билан суғорилмоқда. Натижада бу майдонларнинг ҳар гектаридан эгат бўйлаб суғорилган ерлардагига қараганда уч-тўрт центнердан ортиқ ҳосил олинди.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти бу билан қаноатланиб қолмади. Яна қандай тадбирларни амалга оширсак колхозчига кўпроқ пул ва бошқа даромад берган бўламиз, унинг меҳнатини енгиллаштиришга эришамиз деган масала кўндаланг бўлиб турарди. Биз илғор хўжаликларда амалга оширилаётган тажрибаларни ўргандик. Шундай хулосага келдикки, қаерда пахтачиликни комплекс механизациялаштириш учун курашилаётган экан, ўша ерда ҳосил кўпаймоқда, даромад ошмоқда, колхозчининг меҳнати енгиллашмоқда. Ўтган йили ҳосилимизнинг 62 проценти машинада териб олинган эди. Бундай ҳисоблаб чиқсак, машина билан пахта теришни янада кўпайтиришимиз мумкин. Шунинг учун бу йил, юбилей йилида 88 процентдан ортиқ ҳосилни машина билан териб олишга қарор қилган эдик. Қувонч билан айтиш мумкинки, биз сўзимизнинг устидан чиқдик, яъни бу йил биз биринчи ва иккинчи теримни фақат машина билан ўтказдик. Дастлабки ҳисобларга қараганда шунинг ўзидан 30 минг меҳнат кунини иқтисод қилиб қолдик. Машинада терилган пахтани фақат биринчи сортга топширганимиз учун 70 минг сўм пул иқтисод қилинди. Бунга натура учун бериладиган маблағ кирмайди.

Ишни ана шу усулларга тўла амал қилган ҳолда олиб бораётган участка, бригадалар бундан ҳам яхшироқ натижаларга эришмоқдалар. Звено бошлиғи Хам Алексей ўзи машинани моҳирлик билан бошқариб икки теримда ҳар гектар ердан 30 центнердан пахта йиғиб-териб олди. Демак бу звено аъзолари терим ишларини тўла машиналаштириб бошқалардан ўтиб кетдилар. Худди шунингдек, Сирожиддин Дадабоев бошлиқ звено аъзолари ҳам 35 центнердан ҳосил етиштиришга, бу ҳосилнинг асосий қисмини машина билан териб олишга муваффақ бўлдилар. Йигитали Анорбоев, Илёс Сманов, Ким Константин ўртоқлар бошлиқ звенолар ҳам пландаги 24—25 центнер ўрнига 28—30 центнердан зиёд ҳосил топшириб йиғим-терим ишларини машиналаштириш қанчалик афзал эканлигини яна бир марта намойиш қилдилар.

Колхозимиз кўп тармоқли хўжалик. Биз пахтадан ташқари шоли, каноп ва сабзавот маҳсулотлари ҳам етиштирамиз. Лубчилик билан биринчи йил шуғулланишимиз. Биз бу экинни экиш тўғрисида план заказ олганимизда мулоҳаза қилдик. Кўпчилик ана шу экинни кўп йилдан бери етиштириб келаётган, мўл ҳосил олаётган хўжаликлар билан маслаҳатлашишни лозим топди. Юқори Чирчиқ, Оққўрғон районларидаги пешқадам лубкор хўжаликларга бориб маслаҳатлашдик. Бир неча йилдан бери сурункасига пахта етиштириб келаётган, кейинги вақтларда ҳосилдорлик жиҳатдан пасайиб қолган ерларга каноп экиш мувофиқлигини аниқладик. Бизда шундай ерлар бор эди. Масалан, Эрмат Усмонов раҳбарлик қилаётган 4-бригаданинг кўпгина ерида ҳосилдорлик паст эди. Яъни 15—20 центнердан пахта олинар эди. Биз ўртоқ Усмоновга шундай участкаларни ажратиб каноп экишни маслаҳат кўрдик. Бригада аъзолари гектаридан 226 центнердан каноп ҳосили етиштириб катта натижаларга эришганлигини қувонч билан айтмоқдалар. Шунингдек Ким Пен Чир бригадаси ҳам гектаридан 230 центнердан ҳосил олдилар. Биз канопдан 750 минг сўм даромад қилдик.

1967 йилда амалга оширган янги тадбирларимиздан яна бири шу бўлдики, 170 гектар ерга чигитни 90 сантиметрли қилиб экдик. Қатор ораларининг бу хилдаги кенглиги деҳқонларимизга ёқди. Чунки шундай майдонларда бегона ўтларни йўқотиш, ғўза қатор ораларини ишлаш, суғоришни ўтказиш жуда маъқул тушди. 1966 йилда шу ерларнинг ҳар гектаридан 21 центнердан ҳосил олган бўлсак, бу йил ана шу майдонларнинг ҳар гектаридан бултургига қараганда уч-тўрт центнердан кўп «оқ олтин» етиштирдик.

Ҳали даламизда ҳосил бор. Биз унинг бир грамини ҳам нобуд қилмай тезда йиғиб оламиз. Республикамизнинг 4 миллионли улкан хирмонига муносиб ҳисса қўшиш учун курашамиз.

«Северний маяк» колхозининг аъзолари қўлга киритган дастлабки ютуқ билан қаноатланиб қолмайдилар. Улар 1968 йилда янада каттароқ муваффақиятларга эришиш учун нимаики зарур бўлса, шуни тўла амалга оширадилар.

ҲОСИЛНИ ТЎЛА ТЕРИБ ОЛАМИЗ

Қудратли машиналар ва бошқа турдаги техника воситалари кўплар қатори бизнинг ҳам оғиримизни енгил, узоғимизни яқин қилмоқда. Ахир илгарилари йиллик планни 14 кунда бажариш деҳқонларимизнинг хаёлига ҳам келмаган-да! Бу йил эса машиналарнинг шарофати туфайли ана шундай қисқа фурсатда катта вазифанинг уддасидан чиқдик.

Ёз бўйи қилинган фидокорона меҳнат натижасида барча пайкалларимизда мўлжалдагидан ҳам кўп ҳосил етиштирилган эди. Шу туфайли участка ва звеноларимиз Улуғ Октябрь байрами арафасига келиб йиллик планларини бир ярим ҳисса ортиғи билан бажардилар. Пахта ҳосилдорлиги колхозимиз бўйича шу йилнинг ўзидаёқ 8 центнер оширилди.

Турдибой Шоев, Аҳад Қўшбоев ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг аъзолари гектар бошига олинадиган ҳосилни 35 центнердан ҳам кўпайтирдилар.

Тўғри хўжалигимиз янги, шунга яраша камчиликларимиз ҳам йўқ эмас. Ҳали ҳосилдорликни кўтариш, таннархни арзонлаштириш, меҳнатни ташкил этишни яна ҳам такомиллаштириш борасида бир қанча ишларни қилишимиз керак.

Бу йилги мавсумда 13 та машина билан ҳосилнинг қарийб ҳаммасини териб олдик. Механизаторларимиз Маъмур Абдиев, Ким Пен Ю сингари ўртоқлар 100-110 тоннадан «оқ олтин» тердилар.

Колхозимиз бўйича ҳозиргача ҳар гектар майдондан 33 центнердан хирмон кўтарилди.

Хўжалигимизнинг бошқа тармоқларида меҳнат қилаётган ўртоқлар ҳам юбилей йилини қувончли ютуқлар билан якунламоқдалар. Лубкорларимиз мавжуд 567 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 170 центнердан ҳосил кўтардилар. Бу пландагидан 17 центнер кўп демакдир. Шундай қилиб, тайёрлов пунктига 9800 тонна каноп пояси топширилди. Бу ҳосил пландагидан қарийб 1300 тонна кўпдир.

Чорвадорларимиз давлатга гўшт, сут сотиш йиллик планларини ҳам тўла адо этдилар. Шу кунларда улар чорва қишловини намунали ўтказиш тадбирларини кўрмоқдалар. Деҳқонларимиз эса далада қолган ҳосилни батамом йиғиштириб олиш билан бирга келгуси йил ҳосилига пухта замин тайёрламоқдалар.

Д. БОЙБЎТАЕВ,
Оққўрғон районидаги Ҳамза номли колхоз раиси.

БУГУН ПАРТИЯ МАОРИФИДА ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ БОШЛАНАДИ

КАДРЛАРИМИЗНИ ҒОЯВИЙ ЧИНИҚТИРАЙЛИК

Коммунистик партия совет кишиларини идеологик жиҳатдан тарбиялашга ҳамиша катта эътибор бериб келмоқда. В. И. Ленин Совет ҳокимияти тузилган дастлабки йилдаёқ, давлатимиз омма ҳамма нарсани билган, ҳамма нарса ҳақида мулоҳаза қила олган ва ҳамма нарсага онгли муносабатда бўлган тақдирдагина кучли бўлади, деб айтган эди.

Ҳозирги вақтда, айниқса, совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида коммунизм қуришдек буюк вазифани бажараётган дамларда идеология ишининг роли янада ошмоқда. Партия меҳнаткашларни юксак коммунистик ғоявийлик руҳида тарбиялашга катта эътибор бераётир. Коммунизмнинг чуқур эътиқодли қурувчиларини вояга етказиш, бу, аввало, уларда марксча-ленинча дунёқарашни, Коммунистик партия ишига садоқатни тарбиялаш, демакдир. Коммунистлар ва партиясизлар томонидан марксча-ленинча назария асосларини мунтазам ўрганмай туриб эса ғоявий, партиявий илмий дунёқарашни шакллантириш мумкин эмас. Марксча-ленинча назарияни эгаллаш, айниқса, коммунистлар, Ленин партиясининг энг илғор, онгли жангчилари учун зарурдир.

Коммунистик тарбиядаги энг асосий звено бўлган партия ўқувини ташкил этиш пропагандистлар зиммасига масъулиятли вазифа юклайди.

Кейинги йилларда партия ўқувини ташкил этиш соҳасида кўпгина ибратли тадбирлар амалга оширилди. Партия маорифи системаси қайта қурилди. Марксча-ленинча ўқишнинг мукаммал системаси жорий этилганлиги натижасида партия ўқуви бир мақсадга йўналтириладиган бўлиб қолди, унинг ғоявий-назарий савияси ошди. Бунинг натижасида пропаганданинг назарий ва методик жиҳатларига талаб анча кучайди. Матбуотда партия пропагандасига оид кўплаб материаллар босилиб чиқди. Марказий ва республика нашриётлари эса бир неча сиёсий адабиётларни босмадан чиқардилар. Улар орасида «В. И. Ленин идеология ҳақида», «В. И. Ленин пропаганда ва агитация ҳақида», «В. И. Ленин — революцион пропаганда устаси» деган китобларни кўриш мумкин.

Дарҳақиқат, Коммунистик партия янги жамият кишиларини тарбиялаш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилиб, уларнинг маданий ва билим даражасини оширишни кўзда тутиб, китоблар чиқаришни йил сайин кўпайтирмоқда. Китоблар орқали В. И. Ленин ғояларининг тантанаси, партия XXIII съезди қарорларини амалга ошириш йўлида қўлга киритилаётган ютуқларимиз ёрқин ва тушунарли тилда оммага етказилмоқда.

Ҳозирги кунда китобхонларни партия пропагандасининг тажрибалари, пропагандистларнинг иш методлари, уларнинг назарий тайёргарликлари тўғрисидаги китоблар, айниқса, қизиқтиради. Сўнгги йилларда чиқарилган пропагандага оид китоблар орасида КПСС Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлими мудири В. И. Степаковнинг «Партия пропагандасидаги илмий асослар» монографияси ва «Партия пропагандаси методикаси» китоби зўр қизиқиш билан ўрганилмоқда. Китобда идеология масалаларининг жуда кўп томонлари, пропагандистларнинг иш фаолияти меҳнаткашлар ўртасида марксча-ленинча ўқишнинг ташкил этилиши, оммавий пропаганданинг аҳволи сингари масалалар ёритилган. Шунингдек, унда партия пропагандасини ташкил этишда Ленин принципларига амал қилаётган ва бу соҳада катта тажриба тўплаган партия ташкилотлари фаолияти ҳақида ҳам гап боради. Автор ўз мулоҳазаларини ўртага ташлайди, маслаҳатлашади, партия пропагандасини илмий асосда ўрганиш йўлларини, унинг жанговарлигини ошириш методлари ҳақида сўзлайди. Монографияда пропаганданинг партиявийлиги, ғоявий жиҳатдан йўналиши, буржуа идеологиясига қарама-қаршилиги, ҳаққонийлиги, уни ҳаёт билан боғлаб олиб бориш лозимлиги, оммага тушунарли тилда бўлиши уқтирилади. Китобдаги алоҳида бобда эса пропаганданинг фан билан боғланиши, конкрет социологик изланишлар ва ўрганишларнинг олиб борилиши, идеология соҳасида психология ва педагогика масалаларига ўрин берилган.

Шунингдек, А. Г. Ефимов ва П. В. Поздняков ўртоқларнинг «Партия пропагандасининг илмий асослари» китоби ҳам пропаганданинг муҳим принциплари, унинг илмийлиги, ғоявийлиги, жанговарлиги сингари масалаларни ўз ичига олади. Алоҳида бобда эса пропаганданинг ҳаёт билан боғлиқлиги ва унинг формалари баён этилган. Айрим бобларда эса метадологик масалалар, пропаганда билан ташкилий масалаларнинг бирлиги кўрсатилган. Автор бу масалани кўтариб жуда тўғри иш қилган. Дарҳақиқат, ҳар бир ташкилотчи иш даврида тарбиячи ҳамдир.

Яқинда «Ўзбекистон» нашриёти «Партия пропагандасида методика масалалари» тўпламини босиб чиқарди. Китоб авторлари: олимлар, партия ходимлари, пропагандистлардир. Улар республика партия ташкилотларида сиёсий маориф ишини ташкил этишда тўпланган бой тажрибалардан фойдаланиб, бу тажрибаларнинг оммалаштирилишига ҳисса қўшганлар. Тўпламда ҳаммаси бўлиб 12 та мақола босилган.

Худди шунингдек, ўртоқ М. Искандаровнинг «Ғоявий-сиёсий тарбиянинг ленинча принциплари» китоби ҳам пропагандистлар учун яхши қўлланма бўла олади. Китобда республика партия ташкилотларининг меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий тарбиялаш соҳасидаги 1959—65 йиллардаги фаолияти ёритилган. Унда жамиятни революцион тарзда қайта қуришда марксча-ленинча тарбиянинг роли ва аҳамияти конкрет мисолларда кўрсатилади. Коллектив аъзоларини меҳнатда тарбиялаш, ўтмиш сарқитларини йўқотиш, партия маорифи системасида марксча-ленинча дунёқарашни камол топтириш масалаларига бирма-бир тўхталади.

Умумий таълим, маданий савия, кишилар онги тез ўсиб бормоқда. Эндиликда пропагандистнинг тўғри, ҳаққоний, мазмунли суҳбатигина тингловчиларни ўзига жалб қила олади. Ҳар бир пропагандист партия пропагандасининг илмий асосларини, методикасини ўрганиши, адабиётлар, материаллардан оммавий-сиёсий ишларнинг янги формаларини қидириб топишлари керак. Биз партия маорифи звеноларидаги сиёсий ахборотчилар, докладчилар, пропагандистлар тайёрлашга оид проблемаларни кўп ёритилишини истардик. Сиёсий адабиётлар қайта нашр этилганда янги бўлимларга, яъни партия пропагандасининг олий принциплари, марксизм-ленинизм назариясини эгаллашдаги партия пропагандасининг методик — фалсафа асослари, мантиқ, ишонч формалари ва бошқаларга аҳамият берилса, яхши бўларди.

Партия пропагандаси методикасига оид материаллар ҳали кам. Авторлар коллективлари ана шу темага оид дарслик — қўлланма ёзсалар, унда пропагандистлар ҳаёти, партия ўқишини ташкил этишдаги конкрет ва аниқ фактлар асосида фикр юритсалар, сиёсий ахборотчилар, агитаторларга катта ёрдам берган бўлар эдилар.

Бугун партия маорифида ўқув машғулотлари бошланади. Тошкент область ва шаҳар партия комитети сиёсий маориф уйи ҳам ўз навбатида «Пропагандистларга ёрдам» рубрикаси остида методик маслаҳатлар ва бошқа материаллар тайёрлаб қўйди.

Ҳар бир шаҳар, район партия комитети, пропагандистлар янги ўқув йилида партия пропагандасини илмий асосда ўрганишлари зарур.

И. БОБОХОНОВ,
область ва шаҳар партия комитети сиёсий маориф уйи мудирининг ўринбосари.

Суратда. Янгийўл районидаги Ленин номли колхоз коммунистлари сиёсий ўқишни бошлаш олдидан ўзаро маслаҳатлашмоқдалар.
А. Абалян фотоси.

ЧИНИҚИШ

Коммунизм кишисини тарбиялашда, коммунистларнинг ва барча меҳнаткашларнинг сиёсий онгини оширишда партия маорифининг роли беқиёсдир. Шу боисдан партия комитетимиз сиёсий пропаганданинг бу соҳасига жиддий аҳамият бериб келмоқда.

Утган сиёсий маориф йилининг яхши якунланишида партия комитети томонидан ўтказилган пропагандистлар семинари ва кенгашлари муҳим роль ўйнади. Айниқса, шу йил май ойида сиёсий ўқув якунига бағишлаб ўтказган семинаримиз яхши натижа берди.

Бошланғич партия ташкилотлари сиёсий ўқувга муттасил эътибор бериб келган жойларда натижа яхши бўлди. Бу ерларда якунловчи машғулотлар ҳам юқори савияда ўтди. Жумладан 1-пардозлаш трести, «Ташсантехгазмонтаж» трести, 153-қурилиш трести, 1, 2-«Строймеханизация» трестлари, медицина-санитария қисми партия ташкилотлари сиёсий ўқишни намунали якунладилар.

Биринчи пардозлаш трестида А. Ленков, 3-темир-бетон буюмлари заводида В. Дементьева, 8-трестда Т. Мирзажонов, 153-трестда В. Перов ўртоқлар пропагандистлик қилган тўгаракларда машғулотлар анча мазмунли ва қизиқарли ўтди.

Утган сиёсий маориф ўқув йилида ташкил этилган 79 бошланғич сиёсий мактаб, 63-марксизм-ленинизм асослари мактаби, 7 конкрет экономика ва сиёсий иқтисод мактабларида машғулотлар яхши олиб борилди.

Бу йил ҳам «Главташкентстрой» партия комитети раҳбарлигида жойлардаги бошланғич партия ташкилотлари сиёсий маориф ўқув йилини зўр уюшқоқлик билан бошлаб юборган эдилар. Бош бошқармага қарашли барча трест ва бошқармалар, шунингдек пудратчи ташкилотларда бу йил 4 минг 478 киши ўқийди. Шулардан 3 минг 290 киши партия аъзоси, 380 киши комсомол ва 808 киши партиясиз активлардир. Бу тингловчилар ўз навбатида 62 та бошланғич сиёсий мактаб, 119 та марксизм-ленинизм асосларини ўрганиш мактаби, 20 дан ортиқ назарий семинарларга бўлиниб таҳсил кўрадилар.

Кўпгина бошланғич партия ташкилотлари янги сиёсий маориф ўқуви йилига пухта тайёргарлик кўрдилар. Тингловчилар билан якка-якка суҳбатлар ўтказилди. Уларнинг қизиқиш ва талаблари эътиборга олинди. «Крупнопанельжилстрой» трести, 4, 7-қурилиш трестлари, 5 ва 9-автобазаларнинг бошланғич партия ташкилотлари ва бошқа кўпгина ташкилотлар шулар жумласидандир.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, айрим бошланғич партия ташкилотлари бу муҳим сиёсий кампанияга тайёргарлик кўришда расмиятчиликка йўл қўйдилар. Тингловчиларнинг рўйхати ёппасига тузилди. 2-темир-бетон буюмлари заводи, «Стальмонтаж» каби корхоналар партия ташкилотлари коммунистларнинг сиёсий онгини ошириш масаласи билан етарли шуғулланмаётирлар. Мазкур ташкилотларда жонли ташкилотчилик иши ўрнига қоғозбозлик билан чегараланилмоқда.

«Главташкентстрой» партия комитети ҳузуридаги партия кабинетининг яқинда ташкил этилганлигига қарамай, ҳозир бу ерда бир қанча кўргазмали агитация қуроллари ва назарий қўлланмалар бор. Бизнинг вазифамиз ана шу бой материаллардан бошланғич партия ташкилотларини баҳраманд этиш ва шу йўл билан марксизм-ленинизм ғояларини қурувчилар онгига сингдиришдан иборат.

Тошкент бинокорлари олдида турган улкан вазифаларни муваффақиятли бажариш кишиларимизни коммунистик руҳда тарбиялаш ва уларни сиёсий чиниқтиришга боғлиқдир.

В. КИСИЛЕВА,
«Главташкентстрой» партия комитети ҳузуридаги партия кабинети мудири.

БИЛИМ — ОММАГА

БУГУН ҳамма ерда, шу жумладан, бизнинг районимизда ҳам сиёсий маориф шохобчаларининг барча звеноларида машғулотлар бошланади. Коммунистлар ва партиясизлар ўзларининг назарий билимларини оширишга киришадилар.

Бу йил Юқори Чирчиқ районида ҳаммаси бўлиб 20 та бошланғич сиёсий, 67 та марксизм-ленинизм асослари мактаби, сиёсий иқтисодни ўрганиш бўйича 33 семинар, марксистик фалсафанинг айрим масалаларини ўргатадиган 3 та назарий семинар иш олиб боради. Уларда 2357 коммунист ўқийди.

Сиёсий маориф шохобчаларида машғулотларни уюшқоқлик билан бошлаш учун ҳар йилгидек бу йил ҳам қатор тадбирларни амалга оширдик. Энг биринчи навбатда пропагандист кадрларни танлашга катта эътибор берилди. Район бўйича 123 дан ортиқ пропагандист бор. Уларнинг кўпи олий маълумотли кишилардир.

Ҳар бир пропагандист билан алоҳида суҳбатлар ўтказдик. Уларнинг малакасини ошириш мақсадида семинар ташкил этдик. Семинарда илғор пропагандистларнинг тажрибалари оммалаштирилди. Улар сўзга чиқиб, машғулотларга тайёргарлик кўриш ва ўтказиш соҳасидаги иш усулларини гапириб бердилар.

Мактабларни ўқув программалари ва дарсликлар билан тўла таъминлаш юзасидан ҳам зарур тадбирлар кўрилди.

Район партия комитети сиёсий маориф кабинети ҳам пропагандистларнинг малакасини ошириш ва уларга зарур методик ёрдам кўрсатиш мақсадида алоҳида совет тузди. Бу совет аъзолари машғулотларда қатнашадилар, пропагандистлар билан вақти-вақтида суҳбат ўтказиб турадилар. Уларга керакли ёрдамларни уюштирадилар.

Свердлов номли ва «Ленинский путь» колхозларида сиёсий ўқишга, айниқса, пухта тайёргарлик кўрилди. Хоналар тахт қилиб қўйилган. Кўргазмали материаллар ва дарсликлар етарли.

Районда сиёсий ўқишнинг турли хил усулларидан фойдаланишга ҳаракат қилинмоқда. Жумладан, бу йил кечки умумий таълим мактабларида ҳам ўқувчилар сони ўтган йилдагига қараганда анча кўпайди. Бу мактабларда ҳаммаси бўлиб 120 та коммунист ўз билимини оширади.

Ҳамма ўқишга!

И. СУЛТОНОВА,
Юқори Чирчиқ район партия комитетининг секретари.

ҚИШЛОҒИМИЗ КИШИЛАРИ

ОТАХОН

Ҳар гал қишлоққа чиқиб, у ердаги ҳаёт билан танишганимизда янги-янги кишиларни учратамиз. Бу гал ҳам худди шундай бўлди. Колхоз раиси билан қишлоқ марказидаги кўчадан ўтиб борардик. Раис бирдан машинасини тўхтатиб қолди. У ерга чаққонлик билан тушди-да, йўл чеккасидан ўтиб бораётган отахонга пешвоз чиқди. Улар қуюқ ҳол-аҳвол сўрашдилар. Хайрлашаркан раис ҳазиллашган бўлиб гап ташлади.

— Москвага борасизми Эргашвой ота, — деди у кулиб.

Ота ҳам бўш келмади.

— Борардим-у, деди у жиддий оҳангда, — иш қолиб кетади-да.

Уртада енгил кулги кўтарилди. Мен уларнинг бу ҳазилларига тушуна олмай раисга қараб қўйдим. Эргашвой ота жўнаб кетгач, раис ҳикоя қилиб берди.

...Эргашвой Саматов колхозга кўп меҳнати сингган пахтакорлардан. Деҳқончиликда суяги қотган. У бир неча йил сувчи, сўнгра эса ҳосилот советининг раиси бўлиб ишлаган. Кейинроқ эса бригадага бошчилик қилган. Унинг бригадаси ҳар йили ҳам планни ортиғи билан бажариб келган. Мен сизга айтмоқчи бўлган бу воқеа бундан ўн йил илгари бўлиб ўтган эди. Ўша 1957 йили Эргашвой ота ўзи талабгор бўлиб чўлда деҳқончилик қилди. Меҳнатда бошқаларга ўрнак бўлиб, пахтадан мўл ҳосил етиштирилди. Ҳар йили 12—14 центнердан ҳосил олинган қир ерлардан юқори ҳосил олганлиги учун колхоз правлениеси уни Москвага, Халқ Хўжалиги ютуқлари выставкасига юборишга қарор қилди.

Ҳамма тайёргарлик ўрнига қўйилди. Ота райондаги бошқа колхозларнинг қишлоқ хўжалик илғорлари билан биргаликда Москвага отланди.

Лекин эртасига кечки пайт у ҳеч кимга билдирмасдан уйига қайтиб келади.

— Нега қайтдингиз, — тинчликми ўзи. — ҳавотирланиб сўрайди унинг турмуш ўртоғи.

Эргашвой ота ҳеч нарса бўлмагандек хотиржам эди.

— Айтақолсангизчи, — деди аёли безовта бўлиб.

— Оббо сенэй, қўймадингда, — деди Эргашвой ота.

У вокзалда самолёт кутаётиб бироз пинакка кетиб туш кўрган эмиш. Бир маҳал қараса, у тушган самолёт пахтазорининг қоқ ўртасидан учиб ўтибди. Эргашвой ота самолёт деразасидан бошини чиқариб пастга қараса, одамлар қўли билан, бригадир ота, қаёққа кетаяпсиз, шунча ишни ташлаб, ғўзаларга ким қарайди, пахтани ким теради, деб қўл силкишибди.

Ана шу пайт Эргашвой ота чўчиб уйғонибди. Ўзича хаёлга берилибди. Дарвоқе, уларнинг гапи ҳақ. Мен бригадир бўлсам, шундай иш қизғин дамларда кетиб қолиш инсофдан эмас дебди ўзига-ўзи. Сўнг ҳеч кимга билдирмасдан чамадонини кўтариб уйига жўнаб қолибди.

Бу гапни эшитган аёли қаҳқаҳлаб кулиб юборади.

— Соддалигингиз ҳам бор бўлсин, — дейди у, — шу ҳам баҳона бўлдими. Ахир сиз бўлмасангиз ёрдамчиларингиз, аъзоларингиз бор-ку. Улардан ҳар қанча иш қолардими!

Эргашвой ота сирни бой бермабди.

— Ўзи йўқнинг, кўзи йўқ бўлмасин тағин, — дебди у, — ахир бу йил кўпчиликнинг ўртасида сўзга чиқиб катта мажбурият олганмиз. Ҳар бир ишнинг бажарилишини ўзим кўриб турмасам кўнглим ўрнига тушмайди. Омонлик бўлса Москвага бориш қочмас...

— Ана шунақа, — деди раис гапини тугатиб, — шу-шу ота билан қачон учрашиб қолсак ҳазиллашиб қўямиз.

Эргашвой ота ўтган йили ҳам далада ишлади. Биз уни пенсияга чиқардик. Лекин меҳнат қилиб ўрганганлиги учунми уйида ўтира олмади. Иш сўраб келди. Ҳозир у Гоголь номли 39-мактабда қоровул бўлиб ишлайди. Бўш вақтида далага чиқиб ўғил-қизларига кўмаклашади.

Раиснинг ҳикоясини эшитгач, хаёлларга берилasan, киши. Қандай ажойиб, жафокаш кишиларимиз бор. Улар эл-юрт манфаати йўлида ўз шахсий манфаатларидан кечиб, ҳар қандай қийинчиликларни енгишга бел боғлайдилар. Эргашвой ота Саматов ана шундайлардан бири.

Н. РИХСИЕВ,
Бўка районидаги «Партия XIX съезди» колхози.

ҲАММА НАРСА ТАЙЁР

МЕН қарийб олти йилдан буён бошланғич сиёсий мактабда пропагандистлик қиламан. Тажриба шуни кўрсатдики, машғулотларнинг ўз вақтида ва уюшқоқлик билан ўтиши, ўқувчиларнинг ўтилган темаларни пухта ўзлаштириши кўпроқ пропагандистнинг маҳоратига боғлиқдир. Агар пропагандист ҳар бир машғулотга олдиндан пухта тайёргарлик кўрмас экан, у ҳолда машғулотлар кўнгилдагидек ўтмайди.

Мен машғулотга тайёргарлик кўриш давомида совхозимиз ишлаб чиқаришига оид материаллар билан ҳам танишаман. Суҳбат давомида кўпроқ маҳаллий фактлардан фойдаланаман. Бу теманинг қизиқарли чиқишига ёрдам беради. Тингловчиларнинг активлиги ошади. Улар турли саволлар билан мурожаат қиладилар. Бу саволларга қўлимдан келганча жавоб беришга ҳаракат қиламан.

Бу йил мен пропагандистлик қиладиган сиёсий мактабда 24 киши ўқийди. Уларнинг 18 таси коммунист, қолганлари эса партиясизлардир. Коммунистлардан И. К. Зинченко, Х. Норматов, партиясизлардан Ғ. Бўтаев, Н. Иброҳимов ўртоқлар ўтган йилги машғулотларда актив қатнашиб, ўтилган темаларни яхши ўзлаштирган эдилар. Ишонамизки, бу йил ҳам улар активлик кўрсатадилар. Бундайларнинг сафи кенгаяди.

Мен ўзимнинг бутун билимим, маҳоратимни ишга солиб, ҳар бир машғулотларнинг сермазмун ва қизиқарли ўтиши учун курашаман.

Х. ШАРИПОВ,
2-«Оҳангарон» совхози бошланғич сиёсий мактаби пропагандисти.

ЯНГИЧА ИШЛАШ САМАРАСИ

Бу корхона коллективи дастлабки маҳсулот ишлаб чиқарганига чорак асрдан кўпроқ вақт бўлди. Шундан бери комбинатнинг юраги тинмай депсиниб турибди. Қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари учун кўплаб минерал ўғитлар етказиб бермоқда. Шунинг учун ҳам деҳқонларимиз уни мўл ҳосил фабрикаси деб аташади. Бу жуда тўғри таъриф. Чирчиқ электрохимия комбинати дарвозасидан ҳар куни пахта далалари томон йўл олаётган эшелон-эшелон минерал ўғитлар деҳқонларимизга жуда қўл келмоқда. Уларнинг оғирини енгил қилишга, экинлардан мўл ҳосил олишига, даромадининг кўпайишига хизмат этаяпти.

Ҳа, бу корхона республикамизнинг фахри ҳисобланади. Ўрта Осиёда химия саноатининг вужудга келиш тарихи ҳам шу комбинатдан бошланади. Унинг цех ва участкаларида химия ишлаб чиқаришининг мураккаб жараёнларини пухта ўрганган мутахассисларни Ўзбекистоннинг барча химия корхоналарида учратиш мумкин. Улар бошқа корхоналарда ҳам чирчиқлик кимёгарлар анъаналарини давом эттирмоқдалар.

Партия ва ҳукуматнинг ҳар қандай топшириғини муваффақиятли уддасидан чиқаётган, ер хамиртуруши — минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш йўлида тиним билмаётган, ўзининг бутун ғайрат-шижоати, билими ва тажрибасини ана шу мақсад учун сарфлаётган химиклар коллективи зафар кетидан зафар қучмоқдалар. Тинмай изланмоқдалар. Ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш имконини берадиган янги-янги технологик жараёнлар, ташкилий-техникавий тадбирларни кенг жорий қилмоқдалар.

Химиклар областда биринчилар қатори беш кунлик иш ҳафтасига ўтиб ишлай бошлашди. Бунинг учун бир неча ой давомида пухта тайёргарлик кўришди. Ишлаб чиқаришнинг барча звенолари миридан-сиригача ўрганилди. Қолоқ участкалар ва жараёнларни такомиллаштиришга қаратилган чоралар кўрилди. Ҳамма — оддий ишчидан тортиб корхона раҳбарларигача ишлаб чиқариш резервларини қидириб топиш ва улардан фойдаланиш йўлида жонбозлик кўрсатди. Тайёргарликнинг боришидан бутун коллектив хабардор бўлиб турди. Беш кунлик иш ҳафтасини амалда қўлланишга қаратилган юзлаб таклифлар ва мулоҳазалар ўрганилиб чиқилди, самара берадиганлари танлаб олинди.

Ҳар томонлама пухта тайёргарликдан сўнг беш кунлик иш ҳафтаси бирин-кетин барча цехларда қўлланила бошланди. Мана, бир неча ойдан бери коллектив шу тартибда ишлаяпти. Меҳнати натижаси кутилганидан ҳам яхши бўляпти. Илгари бу усулнинг яхши самара беришига ишончсизлик билдирган айрим кишилар эндиликда унинг актив тарафдорлари бўлиб қолдилар. Корхона коллективи фаолиятининг ишлаб чиқариш кўрсаткичлари юксалмоқда — маҳсулот тайёрлаш кўпаймоқда, сифати ортиб, таннархи арзонлашмоқда. Чунки эндиликда ҳар бир ишчи, инженер-техник ходим ва хизматчи корхона фаолияти натижасидан шахсан манфаатдор бўлмоқда. Шунинг учун у коллектив эришаётган ютуқларнинг салмоқлироқ бўлиши ҳақида қайғурмоқда, унга иложи борича кўпроқ ҳисса қўшишга интиляпти.

Химиклар ана шу янгилик туфайли Улуғ Октябрнинг 50 йиллик тўйини жуда катта тортиқлар билан нишонладилар. Ҳамманинг кўтаринки руҳ билан ишлаши натижасида бу улуғ айёмгача пландагидан ташқари кўплаб маҳсулот тайёрланди. Қўшимча бир неча минг тонна аммиак селитраси, ўнларча эшелон минерал ўғитлар ишлаб чиқарилди ва пахтакорларга етказиб берилди. Ўн ойлик топшириқ сал кам 105 процент қилиб адо этилди.

БЕШ КУНЛИК ИШ ҲАФТАСИ АМАЛДА

Корхонада ишлаб чиқаришнинг асосий кўрсаткичларидан бири ҳисобланган меҳнат унумдорлигини ошириш топшириғи муттасил зиёдаси билан бажарилаяпти. Бу ҳамма жойда меҳнатни илмий асосда уюштириш, асбоб-ускуналар қувватидан унумли фойдаланиш, моддий-техника таъминотининг яхшиланганлиги туфайлидир. Ўн ой давомида меҳнат унумдорлиги 5 процент ортди. Бу билан қўшимча ўнларча минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Республикамиз химия саноатининг карвонбошиси бундан буён ҳам камол топаверади. Янги-янги истиқбол чўққиларини эгаллайди. Маҳсулот ишлаб чиқаришни йилдан йилга кўпайтираверади. Бу йил аммиак селитраси ишлаб чиқариш бўйича янги қувватлар фойдаланишга топширилди. Карбомид цехининг ишлаб чиқариш қуввати тўла ўзлаштирилди.

Корхона рационализаторлари ва ихтирочилари самарали изланиш олиб бораяптилар. Ижодий бригадалар, айрим новаторлар ишлаб чиқаришнинг қолоқ жойларини бартараф этишда маъмуриятга бебаҳо ёрдам беришяпти. Улар юбилей йилида ками билан 420 минг сўмлик давлат маблағини тежаш имконини берадиган таклифлар билан чиқишга аҳд қилишган эди. Азаматлар ҳозирнинг ўзидаёқ бу ваъдаларини зиёдаси билан бажаришди. Уларнинг йил бошидан бери амалга оширган таклифлари ҳар йили ярим миллион сўмликка яқин жамғарма беради. Республикада хизмат кўрсатган рационализаторлардан О. Илёсов, П. Канун, шунингдек Б. Яхёев, А. Койда, З. Двежина ўртоқларнинг ҳар бири бир нечтадан таклиф авторлари ҳисобланишади. Улар билан коллектив ҳақли равишда фахрланади.

Химиклар тежамли ишлашда ҳам намуна бўлмоқдалар. Уларда ҳар бир деталл, ҳар бир килограмм хомашё сарфи устидан қаттиқ назорат ўрнатилган. Тежамли ишлаганлар моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилмоқда. Шу туфайли ҳам бу соҳада жуда яхши натижага эришилди. Йил бошидан бери 11 миллион 533,5 минг киловатт-соат электр қуввати тежаб қолинди. Иқтисод қилинган буғ миқдори эса 17915,2 минг мегакалорияни ташкил этди. Айни вақтда юзларча минг кубометр сув, 176 минг кубометр газ тежалди.

Химиклар ҳалол меҳнат нашъасини сурмоқдалар. Уларнинг ажойиб ишлари муносиб тақдирланмоқда. Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақада катта ютуқларни қўлга киритган коллектив КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, Совет Иттифоқи Министрлар Совети ва ВЦСПС нинг Эсдалик байроғини олишга муяссар бўлди.

Бу қувончли воқеа комбинат коллективи ғайрат-шижоатини янада мавж урдириб юборди. Химиклар беш йилликни муддатидан илгари бажариш юзасидан зиммаларига янги мажбуриятлар олишди. Улар беш йиллик план топшириқларини узоғи билан 1970 йилнинг 7 ноябригача бажаришга аҳд қилдилар. Сўзи билан иши бирлар, албатта, бу ваъданинг ҳам уддасидан чиқишади. Бунга шак-шубҳа қилмаймиз. Уларнинг Ватанимиз фаровонлиги йўлида қилаётган шарафли ва машаққатли меҳнатларига катта-катта муваффақиятлар тилаймиз.

М. МИРҲАМИДОВ.

БУ БОҒЛАРНИ ЁЗДА КЎРСАНГИЗ...

Куз. Зар либосга буркалган боғлардаги дарахтлар кечагина шохларидаги меваларини инсонга ҳадя этиб, ўз юкларидан ҳоли бўлган. Олмалар шохи тўрт томонга тарвақайлаб ётибди. Боғбон бу дарахтлар атрофида баҳордан то ҳосил пишиб етилгунча парвона бўлган. Унга бирорта ҳашарот қўнмасин деб дорилаган, япроқларини сийпалаб парваришлаган. Тагларини чопиб, ҳайдаб тупроғини юмшатган, илдизларининг яйраб озиқланиши учун жамики ҳаракатни қилган.

Саҳий ерда қанот ёзган дарахтлар боғбоннинг бу меҳнатига шиғил ҳосили билан жавоб берган.

Тошкентдан чиқиб Чирчиқ томон бораверишда Абдужамил Матқобулов номидаги Дўрмон қишлоғи билан Байтқўрғон қишлоқлари ўртасида Қибрай қишлоғи бор. Бу ерга дафъатан келган киши боғларга бурканган шаҳарчага келиб қолдимми, дейди. Ҳақиқатан ҳам бу ерга жойлашган «Қибрай» совхозининг маркази ва атрофига тармоқ ёзиб кетган қишлоқлари жуда чиройли қурилган. Чунки совхоз ишчилари ҳар йили токзорларда, боғларда мўл ҳосил етиштирмоқдалар. Улар меҳнатни янги усулда ташкил этишга ўтиб яхши даромад олмоқдалар.

Юбилей йилида совхоз коллективи эришган муваффақиятлар айниқса қувончлидир. Совхоз маъмурияти ва партия ташкилоти барча куч ва эътиборни мева дарахтларини ҳамда токларни агротехника қоидалари асосида парвариш қилинишига сафарбар этди, қишлоқ хўжалиги зараркунандаларига қарши курашни қиш ва кўкламда пухта уюштирди. Натижада дарахтлар, токлар касалланмади, ҳосили мўл бўлди.

Совхоз юбилей йилида 4980 тонна узум, 1417 тонна мева топширишга қарор қилган эди. Боғбонлар, соҳибкорлар астойдил меҳнат қилиб мўлжалдагидан анча кўп мева ва узум етиштирдилар. Ғалаба рапортига 4990 тонна узум, 3248 тонна мева топширилганлиги ҳақида қувончли рақамлар ёзилди. Совхоз сабзавот тайёрлаш ва гўшт етказиб бериш планларини ҳам ошириб бажарди.

Мева ва узумдан мўл ҳосил етиштиришда Раҳим Мўминов, Рустам Мирзахўжаев, Олим Йўлдошев, Юсуф Ёқубов ўртоқлар бошлиқ бригадалар катта муваффақиятни қўлга киритдилар. Улар раҳбарлик қилган бригадалар планларини 113—187 процент бажаришга муваффақ бўлдилар. Ўртоқ Абдураҳим Ҳайитбоев бошлиқ 2-бўлим 2916 тонна ўрнига 3000 тонна маҳсулот топшириб социалистик мусобақада ғолиблар қаторидан ўрин эгаллади.

— Узумзорларимизни, боғларимизни пишиқчилик кунларида келиб кўрганингизда эди, — дейди совхоз директори Мухтор Аловуддинов, — олмалар, олхўрилар шунчалик мўл бўлдики, асти қўяверасиз. Токлардаги узум бошлари пуштадан то навда учигача териб қўйилгандек эди. Бундай ҳосилни ўз Ватанига муҳаббат қўйган, унинг юбилейини муносиб совға билан кутиб олиш йўлида фидокорона меҳнат қилган азамат кишиларимизнинг ҳаракати, жасорати туфайли етиштира олдик.

«Қибрай» совхозининг боғларида, узумзорларида йиғиштириб олинган хушбўй олмалар, олтин ранг узумлар юбилей дастурхонимизни яна ҳам тўкин-сочин қилиб юборади, унга ҳусн қўшади. Шунинг учун ҳам совхоз соҳибкорлари ўз меҳнатлари натижасидан ғурурланиб:

— Ҳамиша биз сизларни ширин-шакар, тотли мевалар билан таъминлаб турамиз, боғларимизга, узумзорларимизга келиб турингглар, дейишади!

М. СОЛИЕВ.

СУРАТДА: совхоз ишчилари олмаларни саралаб, яшчикларга жойламоқдалар.

А. Абалян фотоси.

ИНҚИЛОБ ЖАРЧИСИ

XIX асрнинг ўрталарида «Танзимот» деб аталган адабий бир даврда турк адабиётида турк тилини чет тиллар таъсиридан тозалаш, адабиётни халққа яқинлаштириш ғояси олдинга сурилади, Грибоедов, Пушкин, Лермонтов, Тургенев ва Достоевский каби рус классикларининг асарларини турк тилига таржима қилиш ҳам мана шу оқим таъсирида XX асрдан бошланди. Бу оқимнинг раҳбарлари Иброҳим Шиносий, Аҳмад Мидҳат, Абдулҳақ Ҳомид, Тавфиқ Фикрат кабилар эди. Булардан бироз кейинроқ журналист сифатида Мустафо Субҳий майдонга чиққан.

Субҳий ёшлик чоғиданоқ марксизм адабиёти билан яқиндан танишиб, халқчиллик ва социализм ғояларини тарғиб эта бошлайди. Тараққийпарвар турк ёзувчиларидан Нозим Ҳикмат ва Сабоҳиддин Али кабиларга Субҳийнинг таъсири катта бўлган.

1883 йилда амалдорлар оиласида туғилган Мустафо Субҳий Истамбул дорулфунунининг ҳуқуқ ва иқтисод факультетида ўқийди. Ниҳоят олий мактабни Парижда тугаллайди ва ёши 30 га етмасдан иқтисод факультетининг профессори унвонига эга бўлади. Унинг султон тузумига қарши кураши мана шу чоқдан кучайиб кетади. Субҳийнинг бутун ҳаёти кураш билан ўтди, у инқилобий фаолияти учун бир неча бор бадарға қилинди, қамалди... Лекин у курашни бир лаҳза ҳам тўхтатмади.

Субҳий умрининг анчагина қисмини Ватанидан ташқарида ўтказган. У 1914 йили сиёсий муҳожир сифатида Россияга келди. Февраль инқилоби бўлгач, Субҳий Россиядаги турк ҳарбий асирлари орасида ишлаб, уларга инқилобнинг аҳамиятини тушунтириш, большевиклар шиорини олдинга суриш ва байналминал руҳда ташвиқот олиб бориш билан шуғулланади. Улуғ Октябрдан кейин дарҳол Петербургга келади ва РСДРП (б) Марказкомининг топшириғига биноан, В. И. Ленин шахсан ўзи раҳбарлик қилиб турган Марказий мусулмон комиссарлигини ташкил этиш учун иш олиб боради. 1918 йилнинг январь ойида машҳур татар коммунисти Мулла Нурвоҳидов билан биргаликда Коминтернинг бир шубъаси бўлган «Байналмилал ташвиқот» бўлимини очади. У Интернационалнинг I конгрессида қатнашади ва айни замонда Комминтерн аъзолигига сайланади. РКП(б) Субҳийни Қримга юборади. У ўзининг юксак маҳорати, бой тажрибаси ва сўзга усталиги билан тезда ишчилар орасида катта обрў қозонади ва Қрим обкоми аъзолигига сайланади. Симферополь, Ялта ва Боқчасаройда ишчилар, ҳунармандлар, партия ходимлари ва комсомоллар ўртасида лекциялар ўқиб, митинглар ўтказиб, ташвиқот ва тарғибот ишларини олиб боради.

1919 йилнинг январида партия Субҳийни Туркистон республикасига юборади. Ором олишни меҳнаткашлар манфаати учун ишлашда деб билган Субҳий Тошкентга келган куниёқ Колизей (ҳозирги Свердлов номли) театри биносида бўлаётган кечада «Шарқ озодлиги, интернационал, инқилоб ва Туркистоннинг вазифалари» мавзуида ўқиган докладида мана бундай деган эди:

«Биринчи жаҳон урушидан кейин Туркистон Николай замонида қандай мустамлака ҳолида бўлса, Туркия ҳам оврўполилар қўлида мустамлака ҳолида қолди. Ҳозирда бир Туркиядагина эмас, бутун жаҳонни инқилоб қоплаб олмоқда. Европа жаҳонгирлигига қарши кураша оладиган бир ҳукумат бўлса, у ҳам Советлар ҳукуматидир. Туркияда европача ташкилотга молик ҳукумат, қўшин ва маҳкамалар бор. Фақат бу сўнгги уруш натижасида очиқ-ойдин билиндики, бундай қўшин, ҳукумат ва маҳкамалар билангина Европа зулмидан қутилиб бўлмайди. Бизга ўхшаш социалистлар, миллатчилар ҳам халқ манфаати нуқтаи назаридан Европага қарши турадилар. Ўйлаб қарангиз, Мисрда Нил дарёси қанча маҳсулот бермасин, ҳаммаси инглиз капиталистлари қўлида, Миср, Ҳиндистон ва бутун Шарқда бўлган бойлик ажнабийлар капитали қўлида бўлганликдан Шарқнинг маҳаллий халқи очликдан қирилади, бир хиллари қоронғиликда ва қулликда яшайди. Мана шунинг учун биз турк коммунистлари Усмонли давлатининг истиқболи учун эмас, балки мазлум Шарқ халқининг ўз истиқболи учун Россияда бўлган мазлум фуқаро синфи билан бир сафда, Европа золимларига қарши курашамиз. Мақсадимиз барча жаҳон пролетари билан биргаликда Кичик Осиёни ҳам озодликка чиқаришдир. Бундан беш аср муқаддам Европада маданий давлат тузишга истеъдодли кишилар етиштирган бу унумли Туркистон тупроғи бугун социалистик инқилобни бугун шарққа тарқатиш чораларини ҳам таъмин этажакдир».

СЎНМАС СИЙМОЛАР

Советлар Туркистонининг оловли пайтларида халқимиз Субҳийдек тажрибакор, олим, инқилоб ичида тобланган раҳбарларга муҳтож эди. Субҳий Тошкентга келиши биланоқ «Шарқда интернационал инқилоб тарқатиш совети»ни очиб, бунга маҳаллий коммунистлардан Н. Тўрақулов, А. Аҳмедов, Раҳим Шокирбеков кабиларни жалб этади. Шу совет ҳузурида Эрон, Хитой, Араб, Турк, Ҳинд, Бухоро, Хива секцияларини ҳам тузишга улгиради. Турк секциясининг «Янги дунё» газетасини чиқаради ва Туркистондаги турк ҳарбий асирлари ичида иш олиб боради. Туркистон ўлка мусулмон коммунистларининг конференциясида қилган докладида у Туркистонда қандай усул билан ишлаш йўлларини кўрсатиб, туркистонликларнинг илм ва маданиятли бўлишлари учун ягона йўл коммунизм йўли эканлигини таъкидлайди. У, ишчилар оммасини қизил қўшин сафига кириб, инқилобни сақлашга даъват этади: «Халқимиз билсинки, ер юзида ҳали буржуазия ҳукм суриб туради, биз бойларга уларнинг ўз усуллари билан қарши чиқишга мажбурмиз. Шунинг учун буни ёддан чиқармаслигимиз керак: ҳақ сўзда эмас — қуролдадир!».

Шу кезлари совет Туркистони шарқдаги миллий озодлик ҳаракатининг ва турли аҳрор (либерал) уюшмаларнинг раҳбарлари Абдусубҳон, Абдураҳмон, Жаббор Қоҳир, Баракатулло ва Абдурраббга ўхшаш, ёки ўз ҳукуматларининг моддий-маънавий таъқибларидан Туркистонга қочиб келган минглаб форс, уйғур ишчи-деҳқонлари, ҳар хил маслакдаги сиёсий муҳожирларнинг оромгоҳ макони ва фаолият майдони эди. Булар ўз ғояларини ривожлантириш учун жамиятлар тузиб ишлаб турардилар. Субҳий улар билан ҳам ишлашди, ва уларга кўмаклашди. У ҳатто мафкуравий рақиби бўлган «Иттиҳод ва тараққий» партиясининг собиқ раҳбарларидан Жамол пошша ва Бадрийбек сингариларга ўз таъсирини ўтказа олди. Улар Совет ва Афғон дўстлигининг мустаҳкамланишига ижобий ҳиссаларини қўшиб кетдилар.

Субҳий «Хилофат ва Истамбул масалалари ҳамда Туркистонда интернациональ» сарлавҳали мақоллари, байналмилал руҳдаги лекциялари, «Коммунистлар манифести»ни туркчага таржима қилиши, Хева ва Бухоро ёшларига берган фойдали маслаҳатлари билан Туркистонда партия ва советларнинг мустаҳкамланиб, ривожланишига салмоқли ҳисса қўшди. Турккомиссия, Москвадан Туркистонга ёрдам учун келган «Шарқ поезди», «Татар бригадаси» ва чет эл коммунистлари билан яқиндан алоқа боғлаб ишлашди. Уйғур инқилобий ташкилотининг асосчиларидан, Коминтернинг аъзоси Абдулла Рўзи Боқиевнинг ташкилий ишларига ёрдамлашди. Субҳий ўзининг ҳамма фаолияти ҳақида В. И. Ленинга маълумот бериб турди ва унинг фойдали маслаҳатларидан баҳраманд бўлди. Шу пайтларда бўлиб турган умум Туркистон коммунистларининг, Тошкент эски шаҳар коммунистларининг, Эрон «Адолат» партиясининг III Байналмилалга бағишланган барча конференцияларида қатнашди. Шу вақтда у Турк коммунистлар партиясини тузади. Субҳий Тошкент эски шаҳар коммунистларининг конференциясида сўзлаган нутқида мусулмон большевикларига мурожаат қилиб, уларни мутаассиб ва ҳудбин руҳонийлар, аксилинқилобчилар билан раҳмсиз курашишга чорлайди. «Халифалик ва Истамбул масаласи» сарлавҳали мақоласида Европа зулмига, биринчи навбатда Англия жаҳонгирлигига қарши кескин кураш очишларини талаб қилди.

Мустафо Андижонда Шарқ советининг бўлимини очиб, унинг атрофига ўзбек, уйғур меҳнаткашларини уюштириб, уларга интернационал тарбия беради. Бухоро инқилобидан кейин у ерда ҳам лекциялар ўқийди ва конференциялар уюштиради. Мен Мустафо Субҳий Тошкентга келган вақтида, 1920 йил январида Тошкент шаҳар партия комитетининг масъул котиби сифатида ишлар эдим. Субҳий Тошкентга келгандан 1—2 кун ўтгач, шаҳар партия комитетига келиб мен билан танишди, партия ишлари юзасидан маълумотлар олди. Шу куни кеч менинг таклифимга мувофиқ, уйимда меҳмон бўлди. Мен учун унутилмас бўлган бу кечада бир неча соатлаб турли мавзуларда сўзлашдик. У ўзининг шахсий ҳаёти билан мени таништирди. Шу суҳбат менда катта таассурот қолдирди.

Субҳий бутун борлиғи билан коммунизмга берилган ва бу йўлда ўз ҳаётидан кечишга ҳам тайёр турган киши эди. Улуғ Октябрнинг барча жаҳон халқлари, шу жумладан, турк халқи ҳаётидаги буюк аҳамиятини алоҳида тақдирларди ва Октябрнинг бутун дунёда албатта ғалаба қозонишига комил ишонч билан қарарди. У капитализм, туркчилик, исломчилик ва усмонлиликнинг аёвсиз душмани эди. Булардан қутилиш учун бирдан бир чора коммунистлар сафига ўтиб ишлаш, Туркия истиқболини фақат ижтимоий инқилоб ҳал қилади дер эди. Советлар Русиясини ўзининг иккинчи ватани ҳисоблар ва ҳар бир масалага иқтисод ва интернационаллик нуқтаи назардан қараб баҳо берар эди. Саккиз ой ичида бирга ишлашган чоғларимизда Субҳийнинг оғзидан мен бир марта ҳам миллий деган сўзни эшитмадим.

1920 йилнинг август ойида партия Субҳийни Бокуга юборади. У Бокуда туриб, турк коммунистларининг 1 съездига ҳозирлик кўриб, сиёсий доклади билан қатнашади ва Туркия коммунистлари Марказқўмининг раислигига бир оғиздан сайланади, айни вақтда Наримон Наримонов, Серго Орджоникидзе ва Елена Стасова каби раҳбарлар билан бирликда шарқ халқлари қурултойига тайёргарлик кўради. Шундай қилиб, Мустафо Субҳий Петроградда, Москвада ҳамда Бутунроссия федерациясининг беш миллий республика ва областларида жонбозлик кўрсатиб ишлади. Шарқ ва Ғарб коммунистларининг қароргоҳини (штабини) ва коммунизм ҳаракатини уюштириш пайтларидаги В. И. Ленининг ҳаракатларига жиддий ҳисса қўшганлардан бири Мустафо Субҳийдир.

1921 йил январь ойи бошларида Субҳий ўз ватани — Туркияга чақирилади. Бу хабар уни беҳад қувонтиради. Чунки у ўзининг кўп йиллик орзуларининг амалга оширилиши учун энди йўл очилди деб умид қилади. Лекин турк буржуазияси Субҳийнинг чинакам коммунист эканлигини асло эсидан чиқармаган эди. Шунинг учун ҳам ундан ўч олиш мақсадида Арзрум ва Трабизон шаҳарларида алоҳида вазият вужудга келтирилади ва аҳолига: «Русиядан келаётган коммунистлар магазинларни ёпиб, савдони тўхтатадилар, халқнинг молу мулкларини тортиб оладилар. Ўзлари динсиз, имонлиларни қамайдилар, шунинг учун бу коммунистлар Туркияга келаётирлар», деган иғво тарқатиб, халқни Субҳийга қарши гиж-гижлатадилар. Бу воқеалардан хабари йўқ соф қалбли Субҳий, Туркия партия Марказқўмининг 4 аъзоси, яна 12 коммунист 1921 йилнинг 28 январь оқшомида чеҳраларида чексиз қувонч ва ҳаяжон билан Трабизон шаҳрига етиб келадилар. Улар келишлари биланоқ дарҳол бир неча қуролли жаллодлар етиб келиб, моторли икки қайиққа Субҳий ва унинг ўртоқларини соладилар-да, Қора денгиз сари йўл оладилар. Бу мудҳиш фожиани кўриб турган халқ, Субҳийнинг истиқболига чиққан ёр-биродарлари улар орқасидан гулдасталар ташлайдилар. Қайиқ кўздан ғойиб бўлади. Мустафо Субҳий ва йўлдошлари муштумзўрлар қўлида ана шундай ҳалок бўлган. Турк халқи ўзининг асл фарзандидан, революция жарчисидан айрилди.

Мустафо Субҳий ўзининг қисқа, аммо ғоят самарали ва мазмундор ҳаётида социалистик инқилоб ғояларининг оламшумул тантанаси учун ҳормай-толмай курашди. У ўзининг кўп қиррали инқилобий фаолияти ва улуғвор илмий ишлари билан ўзига, ўзи тўла ишонган буюк идеал учун ўлмас бир ҳайкал ўрнатди. Бу азим ва мунаввар ҳайкал унинг хотирасини умрбод абадийлаштирди. Улуғ Октябрь социалистик инқилоби ғалабасига ва қудратли Советлар давлатига бутун борлиғини бахш этган ва бу йўлда жонини фидо қилган оташин коммунист Мустафо Субҳийнинг муқаддас номини биз совет кишилари чексиз ифтихор билан тилга оламиз.

Лазиз АЗИЗЗОДА,
Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг қатнашчиси, Ўзбекистон ССР фанлар академияси Абурайҳон Беруний номли шарқшунослик институтининг катта илмий ходими.

АСТРОНОМЛАР ҲАМКОРЛИГИ

Халқаро астрономия иттифоқи ташаббуси билан Прагада астрономларнинг навбатдаги ассамблеяси ўтказилди. Катта илмий йиғинга мамлакатимиздан 250 олим иштирок этди.

— Халқаро астрономия иттифоқининг ассамблеяси ишида Ўзбекистондан ҳам бир неча киши қатнашди,— дейди мухбиримиз билан суҳбатда Тошкент Астрономик институтининг директори академик В. П. Шчеглов.— Бу йиғинда ҳозирги замон астрономия фанининг актуал масалалари юзасидан қимматли фикрлар баён этилди.

Ассамблея 45 комиссия бўйича иш олиб борган бўлса, шулардан бири Ернинг айланиши комиссияси эди. Шуни қувонч билан айтиш лозимки, мазкур комиссия Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Астрономия институти томонидан тавсия этилган таклифларни қизғин маъқуллади.

Ўзбекистондан борган астроном олимлар Карлов университетининг бой китоб фонди билан ҳам танишдилар. Бу билим хазинасида улуғ ўзбек астроном олими Улуғбекнинг бир неча асарлари ҳам кўпдан бери сақланиб келмоқда. Булар — олимнинг XVII-XVIII асрларда Ғарбий Европада нашр этилган китобларидир.

Кутубхона ходимлари ўзбекистонлик олимларга Улуғбек асарларига бўлган қизиқиш катта эканлигини мамнуният билан ҳикоя қилиб бердилар.

Ассамблея ўз ишини тугатгач, чехословакиялик олимлар серқуёш республикамизга таклиф этилди. Яқинда чехословакиялик астроном олимлар Тошкентда меҳмон бўлдилар. Улар Астрономия институти ва Улуғбек номидаги Китоб халқаро кенглик станцияси ишлари билан танишдилар.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„ТАРБИЯСИЗ ТАРБИЯЧИ„

Шундай сарлавҳа билан газетамизнинг 22 август сонида ахлоқ мавзуида босилган мақолада Орджоникидзе районидаги 100-сон ўрта мактаб ўқитувчиси Рустам Тўлагановнинг ўқитувчи деган номга доғ тушириб, ёш қизларга кўз олайтиришдек ярамас хулқ-атвори фош этилган эди. Ушбу мақола юзасидан редакцияга келган жавобда айтилишича газета материали мактаб коллективи ўртасида ва район халқ маориф бўлимида муҳокама қилинган, мақолада келтирилган фактлар асосан тўғри деб топилган. Р. Тўлагановга қаттиқ виговор берилган ва охирги марта огоҳлантириш билан мазкур мактабдан бўшатилган.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ≡ ОДАМЛАР ≡ ВОҚЕАЛАР ≡

ИОРДАНИЯ АРМИЯСИ ВАКИЛИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

АММОН. 12 ноябрь эрталаб Исроил қўшинлари Иорданиянинг Иордан дарёсининг шарқий соҳили территориясида жойлашган деҳқон хонадонларини тўплардан ўққа тутдилар, деди Иордания армиясининг вакили.

Сўнгра ана шу район Исроил томонидан тахминан бир соат давомида миномётлардан ўққа тутиб турилди. Иордания армияси вакилининг айтишига кўра, бир неча уйлар вайрон қилинди, бироқ аҳоли орасида қурбонлар бўлмади.

ИСПАНИЯДА РЕПРЕССИЯЛАР

НЬЮ-ЙОРК. Ассошиэйтед Пресс агентлигининг мухбири Мадриддан хабар беради: Испания суди 3 кишини «ғайри қонуний ташкилот ва пропагандада» қатнашганликда айблаб, 2 йилдан 9 йилгача муддат билан қамоқ жазосига ва 10 минг песетадан 25 минг песетагача штраф тўлашга ҳукм қилди.

Бильбаода полиция 19 кишини қамоққа олди. Бу кишилар «яширин коммунистик ташкилотда» қатнашганликда айбланмоқда.

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМ ВАТАНПАРВАРЛАРИНИНГ ҲУЖУМИ

ХАНОЙ, 13 ноябрь. (ТАСС). ВИА агентлиги Озодлик агентлигининг хабарига асосланиб қуйидагиларни маълум қилади: Жанубий Вьетнам Озодлик армиясининг Ратьзя вилоятида ҳаракат қилаётган жангчилари 9 ноябрда Сайгон қўғирчоқ қўшинларининг Биньан қишлоғидаги бўлинмаларига қўққисдан ҳужум қилди Натижада Сайгон қўшинларининг бир батальони бутунлай тор-мор қилинди, кўп миқдорда душман ҳарбий техникаси ва анжомлари қўлга туширилди.

Жанубий Вьетнам ватанпарварлари 7 ноябрдан 8 ноябрга ўтар кечаси Шадэк вилоятида душманнинг Каолань шаҳридаги позицияларига тўсатдан ҳужум қилдилар. Бу дадил ҳужум натижасида қўғирчоқ ҳукумат қўшинларининг 177 солдати ўлдирилди 24 қазарма вайрон этилди, кўп миқдорда ҳарбий техника яксон қилинди.

ОЛТИ ЭГИЗАК

ДАККА, 13 ноябрь. (ТАСС). Шарқий Покистоннинг Фаридпур округидаги ёш деҳқон аёл 1 ноябрда олти ўғил бола туғди. Чақалоқларнинг ҳаммаси соғ, деб хабар беради Бенгал тилида чиқаётган «Сангбад» газетаси. Ёш онанинг бундан олдин ҳам икки боласи бор эди.

ЯМАНДАГИ АҲВОЛ

САНО. Яман Араб Республикаси ички ишлар министри Аҳмад Эррухимий ҳозир мамлакатда осойишталик ҳукм сураётганлигини маълум қилди. Тўнтариш натижасида қамоққа олинган кишиларнинг сони 20 тадан ошмайди.

Яман Араб Республикаси республика кенгашининг бу ерда эълон қилинган баёнотида айтилишича, 5 ноябрь ҳаракати мамлакатда конституцион нормаларни тиклашга қаратилгандир.

ҚУВАЙТДА СЕЛ

ҚУВАЙТ. Энг қурғоқ иқлими билан танилган мамлакатлардан бири бўлган Қувайтда мисли кўрилмаган даражада сел ёғмоқда. Кўчалар ва йўлларни сув босиб, алоқа линиялари шикастлантирилди.

ВДР. Ҳаво қўриқчилари — зенитчилар Вьетнам халқининг фидокорона меҳнатини хушёрлик билан қўриқламоқдалар. Америкалик агрессорларга жиддий зарбалар берилмоқда. Суратда: америкалик учувчи Вьетнам тупроғида ўзининг фожиали ўлимини топди.

Л. Портер фотоси. ТАСС махсус мухбири

ХИТОЙДАГИ ВОҚЕАЛАР

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги байрам қилинаётган кунларда Пекиндаги газеталар Советларга қарши материаллар билан тўлиб чиқди. Октябрнинг 50 йиллик байрамидан Пекин пропагандистлари Совет мамлакатига қутириб туҳматлар қилиш учун, совет ташқи ва ички сиёсатини жуда қўпол равишда сохталаштириш учун фойдаландилар.

7 ноябрь арафасида Пекин кўчаларида Советларга қарши туҳматдан иборат жуда кўп шиорлар ёпиштириб қўйилди.

Бу «ишни» одатдагидек хунвэйбинлар эмас балки ҳарбийлар бажарди.

6 ноябрда Пекинда ўтказилган митингда мудофаа министри Лин Бяо нутқ сўзлади. У, Мао Цзэдуннинг шовинистлик ва буюк давлатчилик программасидаги йўлни акс эттирувчи ва сийқаси чиққан гапларини такрорлади. Лин Бяо «марксизм Мао-Цзэ-дун идеялари босқичига қадам қўйди» деди. У, Маонинг «қишлоқлар шаҳарларни ўраб олиши» тўғрисидаги тезисни «революцион назарияни ривожлантириш» даги буюк иш бўлди, деб даъво қилди.

9 ноябрда «Жэнминь жибао» газетаси «Цз эфанцзюнь бао» деган ҳарбий газетанинг бош мақоласини кўчириб босди. Шу бош мақолада қуролли кучларга Мао Цзэ-дун идеяларини ҳимоя қилиш ва сингдириш борасидаги ўз фаолиятларини активлаштириш тўғрисида директивалар берилган. Ҳамма ерда ва ҳамма жойда, дейилади шу мақолада, ҳарбийлар сиёсатга, экономикага, маорифга, идеологияга аралашишлари керак. Мақолада, бу нарса ҳозирги «фавқулодда мураккаб вазиятда» биз учун «туб масала» деб таъкиланади.

Мамлакатдаги вазият ҳақиқатан мураккаб ва кескин эканлигини Хитой газеталарида босилиб чиқаётган бошқа материаллардан ҳам билиш мумкин. Маочиларнинг «янги ҳокимият органларини» тузишлари мушкуллик билан ўтмоқда ва аввалгидек қаршиликка дуч келмоқда. «Янги органлар»ни тузишда асосий роль гарчи қуролли кучларга топшириб қўйилган бўлса ҳам, аммо бундай органлар ҳозирча, мамлакатдаги 26 вилоят ва автоном райондан фақат олтитасидагина тузилди.

Пекиндаги газеталар Гуандум вилоятида «янги ҳокимият органлари» тузиш бўйича муваққат тайёргарлик комитети пайдо бўлганлигини «катта ғалаба» деб хабар қилмоқдалар. Газеталар бу вилоятни кескин курашнинг манбаи сифатида жуда кўп тилга олмоқда. 9 ноябрда газеталар Цзянси вилоятидаги вазият «яхшиланди» деб мамнуният билдиришди. Синхуа агентлигининг хабарида айтилишича, шу вилоятга қўшимча ҳарбий қисмлар юборилган. Пойтахт газеталарининг ёзишича, «Аньшань металлургия комбинатида раис Маонинг кўрсатмаларини тез ва қатъият билан амалга ошириш»ни таъминлаш учун ҳам ҳарбий қисмлар даркор бўлиб қолди.

Чанша (Хунань вилоятининг пойтахти) шаҳридан олинган хабарларда айтилишича, 8 ноябрда шу шаҳарда очиқ суд ўтказилган. Айбланувчилардан икки киши ўлим жазосига, қолган 5 киши турли муддатлар билан қамоқ жазосига ҳукм қилинган. Хунань радиосининг берган хабарида айтилишича, ўлим ҳукми шу жойнинг ўзидаёқ, «суд» ўтказилган «шарқ шамоли майдони»да дарров ижро этилган. Бутун суд ишларида қуролли кучларнинг вакиллари мутасадди бўлиб турган, улар маочиларга қаршилик кўрсатаётганларни қўрқитиш мақсадида шундай қилганлар. Муваққат ҳокимият вакили Ван Го-Фэннинг «суд мажлисида» нутқ сўзлаб айтган гаплари ҳам шу хулосани таъкидламоқда. У мана шу нутқда «Хунандаги кураш ҳозирги вақтда жуда кескин ва мураккаб тус олмоқда», Мао Цзэ-дун рақиблари» исёнга чақирмоқдалар», деган гапни айтган.

(ТАСС, 11 ноябрь).

ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ

Магазиннинг кўш қанотли ойнаванд эшиклари эрталаб соат саккиздан тунги соат ўнгача очиқ туради. Сотувчилар куни бўйи хизматда. Чарчаш нима эканлигини билишмайди. Бу магазиннинг очилганига ҳали кўп бўлмаган бўлса-да ихлосмандлари ҳозироқ бир олам. Ахир бу ерда қиймадан тортиб тўғралган сабзигача, қовурилган балиқдан яхна гўштгача — таом танёрлаш учун нимаики зарур бўлса ҳамма-ҳаммаси тайёр туради.

Шота Руставели кўчасидаги 36-гастроном юбилей арафасида қайта реконструкция қилиниб, кулинария ва ярим фабрикатлар магазинига айлантирилди. Бундай магазин ҳозирча Тошкентда битта. Магазиннинг ярим участкасида тайёр маҳсулотлар билан савдо қилинса, иккинчи томонда ярим фабрикатлар ҳозирланади.

— Ярим фабрикатлар участкасида бешта бўлим бор, — дейди магазин директори Асар Мирисаев. — Бу бўлимларда майдаланган гўшт, қийма, лағмон хамири, турли хил балиқлар, тўғралган сабзи-пиёз тайёрланади. Ҳар бир бўлимнинг ўз цехи бор. Цехлар янги, уринмаган масаллиғларни пешма-пеш прилавкаларга чиқариб туради.

Тайёр маҳсулотлар бўлимидаги газ плиталарига катта қозонлар осилган. Қовирилган балиқларнинг, пиширилаётган гўштларнинг хушбўй ҳиди димоққа урилади бу ерда. Торт ва қандолатлар пештахталар устига териб қўйилган. Меҳмон кутадиган дастурхонингизда ширинликларнинг қай бири кам бўлса, марҳамат, шу ердан танлаб олаверинг.

Оддий хариддан ташқари бу ерда масаллиғларни олдиндан заказ қилиб қўйиш ҳам мумкин. Эрталаб ишга кетаётганингизда магазиндаги заявкалар столига нима кераклигини ёзиб қолдирсангиз, ишдан қайтгунингизча заказингиз бажариб қўйилади. Ёки йўл-йўлакай шу ернинг ўзидаёқ овқатланиб кетиш мумкин. Бунинг учун залга стол-стуллар қўйилган.

Эллик кишилик магазин коллективи аҳолига яхшироқ хизмат кўрсатишга ҳаракат қилаяпти. Улар меҳнатидан айниқса аёлларимиз хурсанд. Энди улар ишдан қайтгач, тайёр масаллиғни оладилар-у таом тайёрлашга тутинаверадилар. Илгаригидек сабзи-пиёзни артиб, гўштни майдалаб, хамир қориш учун ортиқча вақт сарфламайдилар.

Янги магазин фақат хонадонларнигина эмас, балки ташкилотларнинг ҳам заказини бажаради. Байрам арафасида «Сельтрансстрой» трести, Тошкент тўқимачилик комбинати поликлиникаси каби ташкилотлардан заказлар тушган эди. Магазин коллективи бу коллективларнинг байрам дастурхонларига ширин-шакар таомлар пишириб бердилар. Бу ишда айниқса Х. Тошпўлатов, Б. Шомуқимов каби пазандалар, Д. Юсупов, М. Аҳмаджонова каби сотувчилар алоҳида хизмат кўрсатишди. Улар ҳозир ҳам ўз меҳнат постларида. Харидорлар кўнглини овлашга, ҳамшаҳарларга намунали хизмат кўрсатишга ҳаракат қилмоқдалар.

Кези келганда шуни ҳам айтиб қўяйлик. Шаҳримиздаги бу қалдирғоч магазин барчанинг талабини тўла-тўкис қондиролмайди. Шунинг учун Чилонзор, Височовольтний, Қорақамиш массивларида ҳамда шаҳримизнинг бошқа аҳоли гавжум жойларида қўшимча кулинария ва ярим фабрикатлар магазинлари очилса, барчанинг дилидаги иш бўларди.

Ж. НОСИРОВ.

Спорт

БОКСЧИЛАРИМИЗ МУВАФФАҚИЯТИ

Будапешт шаҳрида социалистик мамлакатлар чарм қўлқоп усталарининг «Олимпиада умиди» турнири ўтказилди. Бу халқаро мусобақада тошкентлик боксчилар Геннадий Яблоков («Динамо») ва Николай Хромов («Меҳнат резервлари») ўз вазнлари бўйича ғолиб чиқиб, биринчиликни қўлга киритдилар. Мутахассислар ҳамшаҳарларимизни турнир қатнашчилари орасида техник жиҳатдан кучли эканликларини қайд қилишди.

ШАХМАТ ФЕСТИВАЛИ

16 ноябрдан 26 ноябргача Тошкентдаги марказий шахмат клубида қизиқарли мусобақа — шахмат фестивали ўтказилади. Бу фестивалда область мусобақаларида ғолиб чиққан республикамизнинг энг кучли шахматчилари қатнашадилар. Қатнашчиларнинг сони юзга яқиндир.

ФИНАЛ МУСОБАҚАЛАРИ

Ўзбекистон футбол чемпионатининг финал мусобақалари бошланди. Бунда ярим финал ўйинларда ғолиб чиққан республикамизнинг 6 та энг кучли командаси куч синашмоқда. Мусобақаларнинг биринчи тури бўлиб ўтди. Бу турда Тошкентнинг «Звезда» командаси «Ташавтомаш» заводи футболчилари билан беллашди. Ҳисоб 0:0. Тошкентнинг «Восток» командаси билан Красногорск шаҳар командаси учрашуви ҳам шу ҳисобда дуранг бўлиб тугади. Тошкент кабель заводи футболчилари эса «Старт» спорт клуби командасини 4:1 ҳисобида мағлубиятга учратдилар.

Мусобақалар давом этмоқда.

ПОЛЬША ДАФТАРИДАН

ВИСЛА СОҲИЛЛАРИ БЎЙЛАБ

Суратларда: (Юқорида) Вестерплятте қаҳрамонларига ўрнатилган обелиск. Пастдаги сурат Сопот шаҳридаги денгиз бўйида олинган. Ажойиб хушманзара бу шаҳарда кўпгина санаторийлар жойлашган.

Гданск Лодздан унча узоқ эмас. Лодзь енгил саноат маҳсулотлари билан машҳур бўлса, Гданск Висла дарёси соҳилига жойлашган бўлиб, кемасозлик соҳасида катта порти билан жаҳонга донг таратган. Лодздан чиққан поезд тонг чоғи ана шу Гданскка кириб келди. Денгиз яқин эмасми, димоққа мусаффо ҳаво урилади, хушманзара жойлар дарров эътиборингизни ўзига жалб қилатинада, ахир «Вестерплятте» кинофильми шу жойларда олинганку! Аввал фильмни томоша қилиб, энди шу жойларнинг ўзини кўргач, ўша жанг майдонлари кўз ўнгингда яққол гавдаланар экан.

Пароход манзилга тез етиб келди. Ўша оролча — Вестерплаттега қараб йўл оламиз. Бир группа ўқувчилар ҳам, туристлар ҳам биз билан бирга боришарди. Икки томон сув, оралиқда ўрмон, Қуди. Кўҳликкина шаҳар. Қадимги, кўркам бинолар, озода кўчалар... Висла шундайгина кўриниб туради. Вестерпляттега олиб борадиган пароходдамиз. Йўловчилар сероб. Улар ҳам кичик ярим оролча — Вестерпляттега экскурсияга отланишган. Дарё сокин оқарди. Пароходлар жилиши билан чайкалар дам ўзиб, дам кема атрофида учиб боришарди. Сувнинг икки атрофида кемасозлар истиқомат қиладиган посёлкалар.

— Ленин номли кемасозлик заводи шу ерда, — сўзлаб борарди Софя. — Уруш йиллари фашистлар вайрон қилишганди, эндиликда бу жойлар кундан-кунга обод бўляпти, — ҳамроҳим узоқларга тикилиб гапирарди.

Назаримда бу жойлар танишдай. Дарвоқе, кўрганман ҳа, карлоқларим остида кечагина дикторнинг:

— 1939 йилгача бу жой Польшанинг қурол-аслаҳа сақланадиган омбори эди. Польшага келтирилган қурол-аслаҳа шу портдан тушириб олинарди, — дея вазмин айтган гаплари жаранглаб кетди. Атрофга қарайман. Дарвоқе, бу жойлар шунинг учун ҳам қуршовга олинган экан-да. Вестерпляттега яқинлашамиз. Ҳамон дикторнинг сўзларини эслайман.

«1939 йилнинг бошларидаёқ Польшанинг гитлерчилар Германияси билан муносабатлари жуда кескинлашиб қолган эди. Фашистлар Гданскдаги бирдан бир қурол-яроғ омборини ҳар тарафлама қуршаб олишганди. Иккинчи жаҳон уруши яқинлашиб қолган эди. У худди шу жойда — Вестерпляттеда бошланди. 1939 йил 31 августдан 1 сентябрга ўтар кечаси немис босқинчилари Вестерпляттени ўққа тутган эди...».

Фильм бошланганда зални сукунатга солган эди, бу сўзлар. Энди эса ўша ўққа тутилган омборларни бирма-бир кўряпмиз. Ертўла қурол-аслаҳа сақланадиган омбор бўлса, юқориси чегарачилар истиқомат қиладиган казарма экан. Томлари замбараклар ўқи зарбидан ўпирилиб тушган, деворларни илма-тешик қилиб юборган. Биноларга тикиламан-у, кўз ўнгимда шу бинолар ичида туриб, деразаларга автоматларни ўрнатиб, душманга қарши ғазаб билан ўқ узаётган довюрак чегарачилар гавдаланади. Фашистлар қуруқликдан ҳам, денгиздан ҳам, ҳаводан ҳам — уч тарафлама ҳужум бошлаган эди. Шундай катта кучга қарши курашиш, чегарани ҳимоя қилиш учун поляк гарнизонининг қуввати ниҳоятда камлик қиларди. Бор-йўғи 182 солдат ва офицер бор эди. Польша бош ҳарбий қўмондонлигининг ҳарбий стратегик планига мувофиқ бу куч билан Вестерплятте қўриқчилари фақат 12 соат давомида қаршилик кўрсатишлари мумкин эди. Лекин ватанпарварларнинг душманга бўлган қаҳр-ғазаблари шу даражада эдики, улар душман армиясига катта талафот етказишарди. Аввал немисларнинг пулемётчилари тўдасига ўт очишади, сўнгра босқинчиларнинг портдаги ўқдори тўпланган омборини портлатишга муваффақ бўлишди. Лекин бу қувонч узоққа бормайди. Фашистлар полякларнинг бу ердаги якка-ягона тўпини ишдан чиқаради. Энди азаматлар пулемётларни ишга соладилар, ҳар бир солдат юзлаб фашистга қарши ўқ узади. Қуршовда қолган Вестерпляттега марказдан ёрдам беришнинг имкони йўқ эди. Босқинчилар бутун ўрмонни ёндириб юбориш мақсадида портлайдиган дори ортилган поездни йўллашади. Зийрак ҳимоячилар эса унинг чорасини кўриб, темир йўлни издан чиқариб қўйишган эди. Ўт қўйган фашистлар қисми ўз алангаларида ўзлари кул бўладилар. Жасоратли жанг 12 соат эмас, еттинчи сутка давом этарди. 7 сентябрь куни Вестерплятте қаҳрамонлари душманга қарши яна бир қаттиқ ҳужум қилишади, куч ҳам, қурол-аслаҳа ҳам тобора камайиб, солдатлар ҳоли танглашиб боради.

Эшиклари синиб, ёрилиб кетган казармаларга кирамиз, ертўлаларга қараймиз. Қаҳрамонлар мана шу жойдан туриб ўқ узишган. Ҳатто ярадор бўлиб йиқилганига, етти кеча-кундуз мижжа қоқмаганига қарамай, ҳимояда қаттиқ туришган. Довюрак командир Сухарскининг кабинети. У аҳволнинг танглигини сезарди, ярадор бўлган, курбон бўлганларга бағри куйиб боқарди. Унинг ёрдамчилари, оддий солдатлар охирги ўқ, охирги тирик жон қолгунича курашамиз деб туриб олишганди.

Икки қаватли казармани томоша қилаётганимизда ўша даҳшатли воқеалар шоҳиди бўлган бир поляк ҳамсуҳбатлари билан бинога яқин келди. У иккинчи қаватдаги дераза ўрнини қўли билан кўрсатиб, нималарнидир уқдирарди ёнидагиларга.

— У ким, поляк тилида сўзлаётган? — сўрайман Софядан.

— Вестерплятте ҳимоячиларидан экан, ажойиб воқеани гапириб бераяпти. Ҳозир кимлигини, аниқлаймиз, — ҳамроҳим бир нафасда хурсанд қайтди, — унинг исми Ришард, фамилияси Дузик экан, юринг суҳбатини тинглаймиз, — таклиф қилди Софя.

— ... Биз учун жуда оғир, машаққатли дамлар эди ўшанда, — гапирди Дузик, — бир нафасга ўқ узишлар тўхтатилди. Командир Сухарски оғир қадам ташлаб, мана шу ерга келди-да, ҳаммамизга меҳрли боқиб, сўнг бошини қуйи солди. Таслим бўлмай иложимиз йўқлигини уқдик. Ўшанда 15 кишимиз ҳалок бўлган эди. Бир неча киши оғир ярадор бўлганди. Шу куч билан фашистларнинг 400 дан ортиқ солдатини жаҳаннамга юборгандик. Немис генерали Эберхард ҳанг-манг бўлиб қолганди ўшанда. Оз куч билан шунчалик қаршилик кўрсатганлигимизга ишонгиси келмасди, — Дузик бироз жим қолди, кейин кулимсираб гапида давом этди, — иккинчи марта Вестерпляттега асир сифатида келганман... Бу жойларни, ўрмонни яна ўзимиз тартибга солганмиз. Ҳа, ўшанда Гитлер бу ерга келди. «Қани бу жойда жанг қилган поляк шунқорлари сингари солдатларим бўлса эди, унга ўз қўшинларимни қўшиб, жаҳонни босиб олардим» дегани эсимда. Евуз ниятли фашистларнинг ажали яқин эди. Улар ниятларига етолмай, Советлар мамлакатидан тумшуғлари мажақланиб қочишди.

Полякнинг сўнгги сўзига мириқиб кулдик. Улар билан хайрлашиб, икки тарафда бахмалдек қалин, тўқ қизил атир гуллар муаттар ҳид таратиб турган хиёбондан юқорига кўтарилдик. Тепа устига Вестерплятте ҳимоясида қаҳрамонларча ҳалок бўлган жангчилар хотирасига ёдгорлик ўрнатилган эди. Мана, ўша қаҳрамонларнинг душманга қаҳр-ғазабини акс эттирувчи обелиск. Бақувват қўллар изи, озодлик, тинчлик муҳрлари тасвирланган бу ёдгорликда. Унга ҳамма иззат-ҳурмат билан боқди. Келганлар ўқитувчи бўлса, атрофидаги талабаларига оталарнинг қаҳрамонлиги, шон-шуҳрати ҳақида сокин, фаҳрланиб сўзлайди. Ёдгорликдаги: «Бу ерда Вестерплятте қаҳрамонларининг ҳоки бор» деган сўзларни ўқиймиз. Қатор фамилиялар ёзилган. Старший сержант Найсарса Войчех, сержант Рассинский Казимур, пулемётчи Стефан... ва яна бошқалар.

Ёзувлар устида ҳам, обелиск атротида ҳам, ҳамма-ҳамма жойда гуллар... Озодлик учун, бахт-саодат учун курашган довюрак ҳалоскорларни эл ҳамиша ардоқлайди, уларни хотирлаб таъзим қилади.

Ф. УСМОНОВА.

ШИФОКОРЛАР

Шифокор! Бу сўзни эшитганда киши қалбида олий миннатдорчилик туйғуси жўш уриб кетади. Ахир нега ҳам жўш урмасин, шифокорлар қанчадан-қанча кишиларнинг соғ-саломат яшашларини таъминлаяптилар, қанчадан-қанча кишиларни ўлим тўшагидан олиб қолиб, яна гўзал ҳаётга қайтаряптилар.

Пойтахтимиздаги 10-касалхонанинг илми ўткир, қўли енгил, маҳорати катта шифокорлари ҳам ўзларининг барча ҳамкасблари билан бир қаторда инсон саломатлиги йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилиб келмоқдалар. Уларнинг қўлидан шифо топиб кетаётган кишиларнинг сон-саноғи йўқ. Бу ажойиб шифохонага оғир дард билан келиб, тез орада соппа-соғ бўлиб қайтаётган беморлар қадрдон шифокорлар билан хайрлашарканлар, уларга мингдан-минг раҳматлар айтишади. «Қўлингиз дард кўрмасин, умрингиз узоқ бўлсин, барака топинг, бола-чақаларингизнинг роҳатини кўринг!» деган яхши ниятлар билдиришади.

Бунинг боиси бор, албатта. 10-касалхонада ўткир билимли, бой тажрибали шифокорлар меҳнат қилишаяпти. Айниқса, уларнинг ширинсуханлигини айтмайсизми?! Шифокор ширинсухан бўлса, бундан яхши нарса йўқ! Дейлик, сиз дардингизга даво излаб шифокор ҳузурига бордингиз. У сизга қўрс муомала қилиб эмас, балки «ҳеч қиси йўқ, бу дарднинг давоси бор, сизни даволаймиз, тезда тузалиб кетасиз» деб, кўнглингизга малҳам қўйса, шунинг ўзи сизга даво. Бу касалхона шифокорлари ҳам ана шундай олижаноб кишилардан.

Тажрибали врач Кашифа Аҳмедова 28 йилдирки, шу касалхонанинг терапия бўлимида ишлаб келаяпти. Бир неча йилдан буён Кашифа опа шу бўлимга раҳбар. Тажрибали врач ва ҳамширалардан О. Тожибоева, Р. Тонивицкая, В. Умарова, М. Ғаниевалар ҳам шу бўлимда. Уларнинг маҳорати кўплаб беморларнинг дардига даво бўлаяпти.

Мана, бир мисол. Кунларнинг бирида Лола Жигандаровани «Тез ёрдам» машинаси шу бўлимга олиб келди. Беморнинг ўнг қўли билан ўнг оёғи ишламай қолган эди. Бунинг устига у гапиришдан ҳам қолганди. Кашифа опа бошлиқ терапевтлар дарҳол шошилинч чоралар кўра бошлашди. Беморни тезда тилга киритиш, қўл-оёқларини ишлатиш учун бутун чораларни кўришди.

Лола опа касалхонада икки ярим ой даволанганидан кейин бутунлай соғайиб кетди. У уйига қайтаркан, Кашифа опага ва бошқа врачларга чин қалбидан миннатдорчилик билдирди, «сизларнинг қилган бу яхшиликларингизни умрбод унутмайман, минг марта раҳмат сизларга», деб, кўзига севинч ёшлари олди...

Нажия Жабборова бошчилик қилаётган 2-терапия бўлимининг шифокорлари ҳам беморларни даволашда зўр маҳорат намуналарини кўрсатмоқдалар ва кишиларнинг катта миннатдорчиликларига сазовор бўлмоқдалар.

Нурулла ака Холиқов йигирма йилдан буён асаб касалликлари бўлимида ишлаб келаяпти. У бошлиқ бу бўлим шифокорлари ҳам беморлар қалбида ўчмас из қолдирмоқдалар. Профессор А. Раҳимжонов, доцент Ш. Шомансуров ўртоқлар бу бўлим врачларига ҳар доим яқиндан ёрдам бериб келадилар.

«Кўр кўзнинг очилиши» деган ажойиб, мўъжизакор хушхабарларни газеталарда тез-тез ўқиб турасиз. Ана шундай хушхабарларнинг бир қанчаси 10-касалхонадан парвоз қилган. Ғиёсхўжа Қосимхўжаев энг уста ва тажрибали кўз врачларидан биридир. У ўз фаолияти давомида қанчадан-қанча кўр кўзларни очишга муваффақ бўлди.

Махсума хола Газизова 75 ёшга кирганда икки кўзига оқ тушиб, кўрмай қолади. У нажот излаб шу бўлимга келади. Махсума холанинг кўзини даволашни Ғиёсхўжа ака ўз зиммасига олади. Шундан кейин у бемор кўзининг касалини чуқур текшириб кўрди. Уни дори билан тузатиш мумкин эмас эди. Фақат операция қилиш керак. Ғиёсхўжа ака шундай қарорга келади. Кейин у янги, музлатиш усули билан Махсума холанинг кўзини операция қилади. Одатдагидек, унинг операцияси муваффақиятли чиқади. Махсума холанинг кўзлари очилади! Шунда унинг қувонганини кўрсангиз эди!

Саксон икки ёшли Аҳмад ота Сулаймоновнинг кўр кўзларини очган шифокорлар ҳам шу бўлим врачларидир.

Хуллас, бу касалхона шифокорлари қилаётган олижаноб ишлар ҳақида ҳар қанча гапирсак ҳам озлик қилади. Келинг, яхшиси, касалхона бош врачи Сафо Муродовнинг ўзидан икки оғиз сўз эшита қолайлик:

— Касалхонамизда беморларни даволашни яхши йўлга қўйиш билан бир қаторда хоналарни шинам қилиб безатиш, даволанувчиларга қулай шарт-шароит яратиш, территорияни кўкаламзорлаштириш ишларига ҳам жиддий эътибор берилаяпти. Шу йилнинг ўзида беш минг тупдан ортиқ ҳар хил гул кўчатлари ва мевали ниҳоллар ўтказилди. Тўрт минг квадрат метр жой асфальтланди.

Коллективимиз «Қизил Ўзбекистон» маҳалласида жамоатчилик асосида ишлайдиган медицина пункти ташкил этди. Бунинг учун маҳалла аҳолиси врачларимиздан жуда миннатдор бўлаяпти. Касалхонамиз ҳузурида иккита саломатлик университети ишлаб турибди. Бундан ташқари шифокорларимиз турли маҳаллаларда бўлиб, аҳоли ўртасида лекция ва суҳбатлар ўтказмоқдалар.

Шу жонкуярлар қўлидан дардига даво топиб, зўр миннатдорчилик билдираётган барча кишиларга қўшилиб биз ҳам «Қўлингиз дард кўрмасин, азиз шифокорлар!» деймиз.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

СУРАТЛАРДА: (юқорида) чапдан касалхона лабораторияси бошлиғи М. Алимова, бош ҳамшира Л. Алексеенко, бош врач С. Муродов ва врач К. Аҳмедовлар бемор варақасини кўздан кечиришмоқда, (пастда) Ғ. Қосимхўжаев ва А. Савина операция хонасида.

Н. Тўраев фотолари.

Ўсал

ИНТЕРМЕДИЯ

(Врач беморларни навбати билан қабул қиляпти. Эшикдан бир кампирнинг товуши эшитилади).

КАМПИР: — Ҳой болам, навбат кутинг, биздан кейин кирасиз!

АНВОЙИХОН: — Мен учун очередь йўқ, уқдингизми?

ОВОЗ: — Нега энди, нима сиз...

АНВОЙИХОН: — Врач менинг қайинсинглимнинг қайнағасига келин бўлиб тушган. Ўтган отдих тўйини ўтказдик. Келинимнинг олдига ҳам очередь туриб киришим керакми? Нарироқ турринглар. **(Анвойихон сурма тортган кўзларини сузиб эшикни очади).** Салом доктор келинпошша, эсон-омон юрибсизми, куёв тўра соғ-саломатмилар? **(У врачга томон қулочини очиб кела бошлайди. Врач эса истар-истамас қўл узатади).** — Назаримда, мени танимаяпсиз дейман-а?

ВРАЧ — Танимадим.

АНВОЙИХОН: — Вой тасаддуқ, мен сизнинг қайлиғингизни кеннайисининг кеннайиси бўламан. Бўлмаса танишиб қўяйлик. Анвойихонман.

ВРАЧ: — **(Энсаси қотиб)** Шундайми жуда яхши. Хўш хизмат, қаерингиз оғрияпти?

АНВОЙИХОН: — Вой касал мен эмас, ўғилчам **(эшикни очиб ўғлини чақиради).** Султонали киравер, киравер, кеннайинг бир кўриб қўйсинла. **(Эшикдан гавдаси бесўнақай йигирма ёшлар чамасидаги йигит киради).** — Султоналижон кеннайинг билан танишиб қўй. Болам шўрлик шу кунда кам томоқ бўлиб қолди. Иштаҳаси йўқ.

ВРАЧ: — Қани. **(Врач беморнинг юрагини эшитади, оғзини очиб томоғини кўради).** — Ўғлингиз соппа-соғ-ку!

АНВОЙИХОН: Ўзи соғу, иштаҳаси йўқроғда, айланай кеннойиси. Иштаҳанг йўға, Султонали? Вой нимага индамайсан, оғзингга талқон солдингми, иштаҳам йўқ десанг-чи!

ЙИГИТ: — Иштаҳам йў-ўқ...

АНВОЙИХОН: — Ҳар куни эрталабки нонуштада бир косача қаймоққа иккитадан оби нон тўғраб ер эди, бугун эрталаб ярим косани ҳам еёлмади. Ўғилчамнинг жиғолдонига бир нима бўлибдими, деб қўрқяпман. Ўзи шу ҳолатдаю, яна буни шундоқ совуқ кунда пахтага борасан дейишяпти. Шунга опўси бир энлик қоғозингизни аямасангиз. Ниҳояти «Касал», деб справка берсангиз олам гулистон, қоқиндиқ.

ВРАЧ: — Мумкин эмас, опажон, ахир бу киши соппа-соғ-ку, нега касал дейсиз? Қайтанга пахтага борса очиқ ҳавода ишлаб янаям иштаҳаси очилиб кетади.

АНВОЙИХОН: — Вой, нима деяпсиз, айланай келинпошша, бир парча қоғоз кимни ўлдирибди. Шундай, соғлиғи бундоғроқ деворсангиз, асакангиз кетмайди-ку.

ВРАЧ — Справкани сизга ёзиб беришим мумкин.

АНВОЙИХОН: — Ўргулиб кетай, шундоқ қилинг. Вой, тўхтанг, нега менга, нима мен касалманми?!

ВРАЧ — Ҳа, Сиз ёмон касалга йўлиқибсиз.

АНВОЙИХОН: — «Вой, шўрим», қанақа касалга?

ВРАЧ: — Ёшларнинг тарбиясини бузадиган касалга! (Врач эшикдагиларни чақиради). — Кимнинг навбати, киринг... **(Анвойихон ва ўғли олдинма — кетин ғўлдираб чиқадилар).**

Фарида УСМОНОВА, ТошДУ студенти.

Редактор А. ИСМОИЛОВ

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.55 — Эшиттиришлар программаси, 18.00 — Теленнгиликлар.

Ўзбек тилида: 18.10 — В. И. Ленин ҳақида ҳикоялар (мактаб ўқувчилари учун), 18.30 — З. Обидов. Самарқанд ушшоғи (Самарқанд шаҳрининг 2500 йиллиги олдидан), 18.50 — Устоз ва мураббий, 19.25 — Концерт, 20.25 — Эшиттиришлар программаси.

20.30 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: 18.55 — Эшиттиришлар программаси, 19.00 — Жоаконинг вақти қандай бекор ўтган (болалар учун қўғирчоқ фильм), 19.20 — Телеянгиликлар, 19.30 — «Ёшлик» студияси.

Ўзбек тилида: 20.30 — Совет классик куйлари саҳифалари, 21.10 — Телеянгиликлар, 21.20 — Она қиссаси (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 20.00 — Рембрант (телеспектакль), 21.50 — Муслим Магомаев куйлайди.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 15/XI да Парвона, 16/XI да Қотил.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 15/XI да Ёшликда берган кўнгил, 16/XI да Гавҳари шамчироқ.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «Беором юраклар» ёшлар коллективи гастроллари. Айиқлар аттракциони.

КИНО

Арена — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Яшил арава — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Замонамиз қаҳрамони — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

РЕСПУБЛИКА ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРИГА 1968 ЙИЛ УЧУН

ОБУНА ҚИЛИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Обуна «Союзпечать»нинг ҳамма бўлимлари ва агентлари, фабрика, завод, қурилиш, колхоз, муассаса ва ўқув юртларининг обуна пунктларида қабул қилинмоқда.

Обуна қилишнинг сўнгги муддати 25 ноябргача.

«Союзпечать» бошқармаси.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ МЕҲНАТ РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ БЎЛИМИ

Тошкент шаҳар корхона ва қурилишларига вақтинча ишламаётган кишилар ва ёшларни

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Ҳунари бўлмаганларга иш жойида ҳунар ўргатилади.

Адреси: Тошкент шаҳар, Привокзальная кўчаси, 13-уй, ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг район ижроия комитетларидаги ишончли вакилларига мурожаат қилиш мумкин.

93-МАХСУС ТРЕСТ АППАРАТИГА

иқтисод масалалари бўйича бошқарувчи ўринбосари, энергетика ускуналари ва трубопровод, технологик монтаж бўйича малакали бош мутахассислар ва инженерлар, таъминот бўлими катта бухгалтери ва агент-экспедиторлар, меҳнат ва маош бўлими инженери

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 29, Апанасенко кўчаси, 35-уй, кадрлар бўлими.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ САВДО БАЗАСИГА

бош бухгалтер, бухгалтер, инженер

КЕРАК

Қабул қилинганлар ишга ва ишдан база автобусида қатнайдилар.

Бош бухгалтер квартира билан таъминланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Ўрта-Овул.

ТошДУнинг биология-тупроқшунослик факультети деканати, партия бюроси ва касаба союз комитети Тошкент давлат университети ботаника боғининг директори Л. Одилхўжаевга қизи

МУЯССАРНИНГ

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — В35212, Редактор ўринбосарлари — В35885, В36232, Масъул секретарь — В34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — В31936. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — В33786. Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлимлари — В 35811, Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050, Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — В38761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34048. Эълонлар бўлими — В38142. Коммутатор — В30249 дан В30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 05818. Индекс—64697. А. 1788.